

TRIBUNA COOPERĂȚIEI ARDELENE

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNEI DE COOPERATIVE „ARDEALUL” CLUJ

ANUL II.

IULIE—AUGUST 1931.

Nr. 7—8.

Cooperăția în slujba umanității

de Victor Jinga.

Cooperăția intră prea puțin în calculele de viitor ale cercetătorilor transformărilor economice, sociale și politice din zilele noastre.

Lupta între forțele în dezechilibru ni-se înfățișează când cu accentul sumbru al prevestirilor apocaliptice, totul fiind sortit a se preface în nimic, când cu amărăciunea sau jubilaria din preajma unei înfrângerii sau a unei victorii.

Se pare că boala care s'a cuibărit în optica contemporanilor și-ar merita numele de daltonism social-politic, adevăta facultatea de a vedea orice numai în roșu, în galben, verde, etc., nesocotind discernământul care duce spre cuprinsul adevărat al lucrurilor și spre sensul just al ideilor.

Oare nu și-au avut toate deceniile Casandrele lor bocitoare și irezistibilele lor mirajuri? Oare numai în anii aceștia s'a născut lupta între sistemele „în agonie” și „în triumf”, între „lumea veche” și „lumea nouă”, între generațiile cari „se duc” și cele cari „vin”, între „dreapta” și „stânga”, etc.? Povestea e veche; se pare că și de astădată se va adevăra vorba de demult: când doi se ceartă al treilea câștigă.

Pentru acest al treilea vreau să vorbesc eu aci; el nu e nici fricosul care fuge de luptă, nici lașul care stă la pândă, nici cinicul care disprețuește, nici firavul care nu poate ori orbul care nu vede.

Se afirmă de unii că societatea capitalistă e pe sfârșite; adevăta mai are un an doi, cinci, de viață și apoi moare copleșită de rușine și neputință. În para lumânărilor cari străjuesc la căpătâiul muribundului, lor li-se arată înseilarea fericirii de mâine.

Alții plăsmuesc aureolă pentru tradiție, datină, bun simț; colectivismul le produce insomnie, „nebuniile” unui regim care, bun, rău, a împlinit un deceniu și un lustru, sunt cântărite cu balanța nepurtată nicicând pe la vre-un serviciu de măsură și greutate. Nistrul și hotarul mai dinspre Nord e socotit ca o linie de centură a unui imens balamuc peste care

nu trebuie aruncată nici o punte chiar dacă ar fi să treacă dincolo numai proștii de dincoace și să vină dincoace numai înțelepții de dincolo.

Și astfel, oștile stau față'n față.

Dar, oricât s'ar părea de nefiresc, rezultatul luptelor nu s'a plăsmuit aproape niciodată în primele tranșee.

Să recunoaștem, dela început, că exagerarea în anticiparea viitorului, utopiă chiar, displace mai puțin decât lipsa oricărei credințe în forțele transformatoare ale societății.

Și de existența acestor puteri transformatoare și-a dat seama, dintru început, cooperăția. Și ce anume a făcut cu ele? Le-a organizat.

Greșeala celor două extreme — capitalismul și comunismul — stă în aceea că una ține seama numai de înfăptuire, de ceea ce se vede, iar cealaltă numai de idei, de ceea ce se închipuiește.

Drumul cooperăției e drept, luminos și hotărât pentrucă el îmbină acum, pentru prezent și pentru viitor, înfăptuirea cu ideea, aruncă puntea între azi și mâine. Și de ce nu trec mai mulți, toți, pe această punte care leagă trainic cuceririle bune de ieri și azi cu năzuințele îndreptățite pentru ziua de mâine? De ce mulți o iau pe alături, se'neacă, iar totatât de mulți nici nu se apropie măcar?

De vină e cooperăția însași sau mai bine zis micii și mai cu seamă marii cooperatori.

Multimile nu se însuflețesc sau se însuflețesc greu de năzuințele practice, cu rezultate imediate; acesta nu e un paradox ci numai o constatare. Și în cooperăție prea s'au pus în evidență laturile practice, de gospodărie materială, lăsându-se în umbră perspectivele cari cuceresc mai repede inima, sufletul, mintea omului; s'a spus prea mult că cooperăția efi-nește viața, desființează profitul, înlătură concurența, schimbă soarta salariatului, procură marfă bună, cântărită drept, practică risturna, valorizează la preț bun, stărpește camăta, etc. Toate acestea sunt bune și unele chiar adevărate, dar dacă cooperăția ar realiza numai atât, de bună seamă că ar însemna ceva, chiar mult, dar totuși nu prea mare lucru.

Cooperăția trebuie scoasă din cabina actorului și împinsă pe scena largă a luptelor de idei, jarul moenit de iască trebuie prefăcut în dogoare de furnal înalt.

Oastea cooperătorilor din întreaga lume e mare, impresionantă; nu e însă pătrunsă de fiorul unei frământări pasionante, de avântul înviorător și înoitor de stări omenesti, nu face istorie, nu are mistica ei.

Cooperăția fiind o mișcare de masse, imponderabili nu trebuiesc nesocotiți. Generozitatea, simplitatea, generalitatea aplicațiunii, elementul inovator și progresist, se cuvine să dea cooperăției forța de expansiune, de animare, capacitatea de

afirmare ca sistem general social-economic cu directă repercusiune și asupra regimurilor și doctrinelor politice.

Consumăm, producem, circulăm, în tiparul sistemului economic care domină azi: capitalismul; el are neajunsuri mari, nu le mai înșirăm aci; aceste insuficiențe, defecte, nu se pot nega pentrucă le simțim zi de zi. Prin urmare este ceva de făcut, de îndreptat, de schimbat, unii spun de dărămat.

În viața omenească însă regulile simetriei și compartimentării nu prea sunt ținute în seamă, adecă nu: aci gândire, colo economismul, dincolo politicul ci o irosire continuă de energie fizică și cerebrală care se îmbină, se desparte, se întrece, se depășește.

În vremea noastră se dapănă marea experiență rusească; revoluția de acolo e o revoluție politică la baza căreia însă stă o mai profundă revoluționare economică, care domină chiar, elaborând totodată și o nouă doctrină politică, care s'a crezut că se poate numi comunism dar care nu știe încă ni-meni cum va trebui să se cheme mâne.

Triumful capitalismului privat, al capitalismului de Stat — e sistemul actual al economiei sovietice — sau al comunismului, vor aduce fiecare, cu sine, isbânda concepției, doctrinei politice respective. De aci rezultă și capacitatea lor de animare, de solidarizare a mulțimilor, mistica lor.

Cooperatorii nu acceptă nici unul din sistemele de mai sus. Oligarhiei capitalismului privat, silniciei capitalismului de Stat și hibridității comunismului, cooperația le opune sensul și utilitatea efortului social compatibil cu libertatea omului — chiar libertatea de a renunța la libertate — înțelegerea stărilor reale supunându-le continu influenței forțelor transformatoare.

Căile mai îndepărtate ale socialismului se apropie de acelea ale cooperației. Cooperatorii nu trebuie să se teamă de ciocnirea dintre capitalism și comunism; ei vor fi cei mai pregătiți să afle și să-și însușească cece este bun și acceptabil în sistemul comunist și să înlăture fără regrete și rezistențe inutile cece are rău capitalismul, pornind cu mai mare hotărâre la acțiune.

Cât privește problema centrală a tuturor sistemelor economice, proprietatea, cooperația are astăzi următorul punct de vedere: nu urmărește desființarea proprietății private ci numai transformarea drepturilor și datoriilor posedanților în vederea realizării celui mai mare folos obștesc. Această transformare va aduce, de sigur, cu sine, și o prefacere a noțiunii juridice și sociale a proprietății, susceptibilă apoi de noi adaptări.

Sunt două căi pe cari numai, pare inevitabil că trebuie să apuce economia mondială: capitalismul și comunismul. Pe calea arătată de cooperație, care deși e mai lungă totuși va

fi parcursă în mai puțină vreme și cu mult mai mare eficacitate, se gândește încă puțini să apuce.

În parte, am arătat mai sus de ce cooperatia nu reprezintă, nu e încă socotită ca un sistem larg de organizare economico-socială pentru viitor. Noi afirmăm că ea, cooperatia, este a treia cale, cea mai corespunzătoare progresului societății omenesti și de aceea cadrul ei de afirmare trebuie lărgit prin animarea și luminarea masselor mari de cooperatori pentru a impune cooperatia ca cel mai corespunzător sistem de organizare economică și socială.

Pusă pe arena largă a luptelor de idei cari frământă vremea noastră, cooperatia își are, va trebui să-și aibă, de bună seamă, și un reflex în ideile, în doctrinele politice, însușindu-și-o pe cea mai apropiată de țelurile ei sau eroindu-și una proprie. Deocamdată, nu stăruiește aci în această privință.

Modestia e un mare cusur al cooperatoriilor. Cooperatia, lipsită de o afirmare curajoasă și perseverentă, apare lumii ca un expedient, ca ceva prea strimț pentru a cuprinde taina și soluțiile necesare unei lumi noi. Această modestie este mai puțin îndreptățită în statele agrare, cum este și România, în statele deci în cari axa organizării producției, desfacerii, aprovizionării, creditului, industriilor agricole, trebuie să o formeze — în primul rând — cooperatia.

Când zicem Stat țărănesc să zicem și Stat cooperatist. În organizarea vieții rurale cooperatia a dovedit că are soluțiile cele mai corespunzătoare. Fără sdruncinări inutile, fără pierderi de averi morale și materiale, cooperatia preface un regim în altul, subordonând economicul și socialul intereselor colectivității, organizând și coordonând forțele transformatoare și creatoare de noi stări și forme de viață omenească.

Având asemenea dimensiuni rolul cooperatiei în societate. militantismul cooperatist trebuie să schimbe calea timidă a afirmării printr'un ritm viguros și îndrăzneț capabil de cuceriri și înfăptuiri de ansamblu, de înoiri de viață sufletească și materială a umanității; procedând altfel vom face loc ideologiilor extremiste fie de dreapta, fie de stânga, cooperatia fiind înlăturată și de acolo unde ea se crede a fi mai adânc înrădăcinată.

Deci nu numai cooperatia de credit, consum, producție, etc., ci în primul rând cooperatie pur și simplu, ideal nou și mare în slujba umanității.

Cooperația, stadiu de echilibru al vieții sociale

de Ing. Gh. Brânduș.

I.

Producția de bunuri în societate a fost guvernată în cele mai vechi timpuri de necesitățile omului. De aceea această producție a mers crescând permanent, pentru că însuși confortul tot mai pretențios al omului a cerut-o. E natural deci să admitem că felul de producție a făcut salturi dela epocă la epocă. Așa de exemplu, un fel se producea în antichitate, când schimbul nu era decât în starea trocului, când căile de comunicație erau puțin dezvoltate și omul n'avea nevoie decât de un confort redus, un fel se producea în evul mediu când schimbul devenise mai activ, în special spre sfârșitul lui, grație dezvoltării ce o luase economia banului, grație mai cu seamă descoperirii căilor de comunicație prin rute directe între țări și continente și altul este modul de producere al bunurilor de când omenirea a intrat în perioada contemporană sau modernă a istoriei, adică dela marea întorsătură ce a determinat-o în viața economică și socială a omului, revoluția franceză.

Dar este semnificativ de constatat, că dacă producția de bunuri s'a menținut la un nivel caracteristic și corespunzător timpurilor, la un acelaș nivel s'au menținut domeniile dreptului care reglementa limitele de activare ale individului, în cadrele societății. Astfel dacă în timpurile vechi, producția se desfășura pe măsura necesităților domnilor cărora toți cei din jur le erau sclavi, în epoca medievală, producția a fost încercuită și limitată de celebra organizație a breslelor, care nu vrea să știe de libera manifestare a individului în domeniul producției, până ce nu scăpa de toate zăgazurile pe cari i le punea în cale. În fine, dacă e vorba de epoca modernă, ea deși a abolit toate relațiile feudale în producție, fapt ce formează însuși caracteristica ei primordiale¹⁾, totuși manifestarea individului s'a lovit și acum de multiple bariere cari îl încercuesc în libera sa manifestare.

Din cele mai vechi timpuri deci, individul a trebuit să țină seama în producție, nu numai de anumite cerințe ale societății în ce privește consumarea bunurilor produse și relațiile de schimb, ci

¹⁾ Vezi revista „Minerva” anul III, nr. 2—3 pe 1931. A. Oțetea: Agonia vechiului regim francez și formarea spiritului revoluționar.

mai cu seamă de cadrul juridic care-i permitea această activitate. Prin aceste două elemente: consumația și cadrul juridic, producția a fost guvernată până acum o sută și cincizeci de ani, când cadrul juridic a fost incomparabil lărgit și dezvoltat. Ceea ce mai caracteriza însă producția până la această epocă, este faptul că ea s'a menținut în cadre strâmte, am putea zice gospodărești, pentru ca să treacă mai apoi în instalațiuni mai concentrate, manifestându-se însă sub forme mai mult sau mai puțin coercitive. În consecință puțini erau și indivizii cari prin schimb sau producție să poată mări în mod vădit, patrimoniul societății. Dacă existau totuși indivizi cu întinse moșii, cu castele și turme, le datorau nu atât producției propriu zise, cât mai cu seamă unor influențe în afară de viața economică în strictul sens al cuvântului: vitejie, nobleță, etc.

Oricum s'ar fi petrecut însă lucrurile, producția în toate epocile istoriei este rezultatul unui echilibru interior ale diferitelor clase ce compun societatea.¹⁾ Așa de exemplu dacă în actualul echilibru al societății producția este contribuția concentrată și a muncii și a banului și a elementelor din stat cari sunt oarecum în afară de ea, ca poliție, armată, putere judecătorească etc., tot asemenea feudalismul caracterizează echilibrul epocii sale prin munca țărănimii apărată de nobili în contra năvălirilor barbare, monarhismul absolut e caracterizat în această privință ca o înfrânare a nobilimii și concentrarea conducerii în mâni unice, etc., etc.²⁾ În orice epocă a istoriei deci, producția se consideră nu rezultatul unei clase care muncește direct, ci eforturile unei colaborări la cari toate clasele societății iau parte. Dar dacă producția a fost în toate timpurile rezultatul echilibrului colaborării între clasele societății respective, cum se face totuși că ea a trecut prin salturile pe cari le-am văzut mai înainte?

Explicația nu e greu de dat. Organizația socială în orice formă s'ar manifesta ea (sclavajul antic, feudalismul, monarhia absolută, capitalismul etc.) trece prin două faze: faza de echilibru când clasa conducătoare îndeplinește un rol util și când toate părțile societății se simt mulțumite și faza de dezechilibru, când clasa conducătoare își uită rolul său și prin nemulțumirea păturilor societății echilibrul se desface, se produce o catastrofă al cărui precipitat, este organizarea societății pe alte baze și obținerea unui nou echilibru.³⁾ În felul acesta se explică surparea și refacerea diferitelor regimuri economice și juridice, cari au guvernat producția în diferitele timpuri.

Intrarea producției în epoca modernă, deci pe calea ce se manifestă astăzi, s'a făcut desigur tot printr'o răsturnare a unui echilibru ce nu mai corespundea cu nevoile sale de manifestare. Odată cu revoluțiunea franceză, care a abolit tot ce era cadru ju-

¹⁾ Vezi H. Sanielevici: *Nouii probleme, literare, politice, sociale*, cap. *Incotro merge lumea?* pag. 158.

²⁾ și ³⁾ *Ibidem* pag. 158 resp. 159.

ridic medieval în producție și în manifestarea individului în societate, omenirea a intrat într'un făgaș de viață nouă, în care fiecare individ s'a putut angaja pe un drum dictat de propriile sale puteri. Dar ceea ce aduce nota nouă a epocii, este apariția mașinismului. ¹ Cu el producțiunea a luat acel formidabil avânt al cărui rezultat ridicat la potențe superioare, îl vedem până în zilele noastre. Mașinismul a fost apoi ajutat în acțiunea sa de marii deținători de averi, de bancherii veacului al șasesprezecelea, șaptesprezecelea și optsprezecelea, cari în posesiunea aurului de pe vremea comerțului prosper, au contribuit ca producțiunea să se concentreze în locuri anumite, dând un impuls neobișnuit creșterii populațiilor orașenești și făcând să se concentreze dela sate în spre orașe, masse mari de oameni. Desigur că cele mai favorizate orașe au fost acelea cari se găseau pe lângă vechile drumuri comerciale, pe râuri mari sau la confluența râurilor cu marea, la întretăieri de drumuri, etc. Odată cu apariția mașinismului, a luat apoi calea ferată acel avânt vertiginos, făcând ca unele orașe vechi să-și piardă însemnătatea ce o avuseră, iar altele să se ridice grație faptului că mijloacele de transport datorite invențiilor le avantajau într'un mod incomparabil. Mai punem apoi la socoteală că schimbul era avantajat prin atâtea metode în afară de ban și atunci ne dăm seama de ce noua eră a răsturnat cu desăvârșire ordinea socială de până atunci.

Dar pentru a ne face o idee de concentrările de populație urbană provocate de industrialism să trecem în revistă unele cifre pe cari le avem la îndemână. Astfel Germania avea la 1870 un procent de 4,8% din populația sa în orașe de peste 100.000 loc., la 1919 acest procent a crescut la 24,9%. Tot cam dela aceeaș epocă emigrările peste Ocean încep a scădea până la o limită insignifiantă.¹⁾ Iar ca exemple tipice de ce a putut să facă industria în această privință, avem două orașe Rixdorf și Hamborn, cari arată respectiv următoarea mișcare în populație: primul în perioada 1900—1905 a avut o creștere de 14%, în perioada 1905—1910 de 11%; al doilea a avut în 1871, 2710 loc., în 1885, 5269 loc., în 1890, 7304 loc., în 1895, 12837 loc., în 1900, 32597 loc., în 1905, 67494 loc., iar în 1910, 103.372 loc., ceea ce înseamnă că în decurs de 40 de ani, populația considerată s'a mărit de 40 de ori. Acelaș mers în creșterea populațiunii l-a avut apoi Lipsca, celebrul oraș negustoresc, căruia era industrială i-a adus un nou aflus de forțe economice. Așa a avut în 1890, 355.485 loc., în 1895, 398.445 loc., în 1900, 455.089 loc., iar în 1905, 502.570 loc.

O situație generală despre creșterea procentuală a populației orașelor germane ne-o dă tabloul de mai jos, pentru perioada 1875—1910.²⁾

¹⁾ Monitorul uniunii orașelor din România, nr. 1--3 pe 1931, pag. 89.

²⁾ Toate datele sunt luate din tratatul: Die Wasserversorgung der Städte de Robert Weyrauch, vol. I.

Nr. crt.	Numele oraşului	Creşterea populaţiei în procente pentru fiecare perioadă de cinci ani						
		1875/80	1880/85	1885/90	1890/95	1895/900	1900/900	1905/910
1	Berlin	16,10	17,20	20,00	6,25	12,60	7,95	1,53
2	München	15,70	13,90	33,50	16,75	22,75	7,80	10,70
3	Breslau	14,25	9,80	11,85	11,30	14,25	10,50	8,75
4	Hamburg	17,70	14,95	23,75	9,90	12,85	13,75	16,00
5	Lipsca	17,05	12,25	109,50	12,00	14,10	10,40	17,15
6	Colonia	6,80	11,30	75,00	14,15	15,80	15,10	20,40
7	Dresda	11,95	11,20	12,60	21,70	42,90	7,55	6,05
8	Magdeburg	11,90	17,55	26,85	6,00	7,10	4,80	11,60
9	Frankfurt a. M.	33,50	11,75	17,05	2,75	26,00	15,90	23,75
10	Hanovra	14,20	13,40	17,50	5,65	12,50	6,05	21,00
11	Königsberg	13,25	8,40	7,30	11,85	19,20	8,63	9,95
12	Düsseldorf	18,30	19,85	26,40	21,75	21,50	18,60	41,50
13	Altona	8,10	14,90	37,20	3,90	8,46	4,21	2,55
14	Nürnberg	9,35	16,75	22,70	13,90	60,50	12,75	13,20
15	Stuttgart	9,30	7,00	11,20	13,25	36,40	14,90	14,80
16	Chemnitz	21,60	16,45	25,45	17,05	32,80	14,45	17,50
17	Elberfeld	15,10	13,75	18,30	10,65	12,70	3,75	4,40
18	Bremen	9,70	9,35	2,15	7,92	28,90	17,50	13,95
19	Strassburg	10,80	7,25	10,20	9,80	11,35	11,05	6,68
20	Danzig	11,00	5,50	4,90	4,40	17,35	8,36	6,70

Aceeaş creştere a populaţiei s'a observat în Franţa, unde în decursul timpului, cifrele au variat precum urmează: În 1846 populaţia rurală era de 26,755.000 locuitori, iar la 1900 această populaţie scăzuse la 21,000.000 loc. deşi în acest interval cifra globală a populaţiunii a crescut cu 6 milioane locuitori, deci aproape 12 milioane locuitori deplasaţi spre oraş.¹⁾ Parisul a avut o creştere în populaţia sa, precum urmează:

1825— 755.004 loc.   1850—1,053.389 loc.
 1875—1,954.552 loc.   1900—2,630.773 loc.
 1922—2,908.309 locuitori.²⁾

Europa luată în total n'avea la începutul secolului al 19-lea decât 22 oraşe cu o populaţiune mai mare de 100.000 locuitori şi ele abia cuprindeau 3% din populaţia ei întregă; astăzi numărul oraşelor cu peste 100,000 locuitori este în Europa de 207 şi aceste oraşe cuprind 16% din populaţia ei.

Oraşe cu populaţiuni mai mari de 500.000 locuitori, nu erau la 1800 decât Parisul şi Londra, având respectiv 548.000 şi 958.000 locuitori; astăzi avem în Europa 22 de astfel de oraşe, între cari Londra singură are 7.500.000 locuitori.

Acelaş lucru se poate spune despre Australia, în ale cărei oraşe locuiesc mai mulţi locuitori decât la sate, sau mai precis capitalele statelor însele au mai mulţi locuitori decât ţările respective.

În fine dacă e vorba de oraşele americane, aici creşterea populaţiunii lor este într'adevăr uimitoare. Aşa de exemplu, New-

¹⁾ Vezi Monitorul uniunii oraşelor din România, nr. 1—3 din 1931.

²⁾ Vezi Revista economică, nr. 17 din 25 Aprilie 1931.

Yorkul avea în 1800, 60489 loc.; astăzi are aproape 9.000.000, iar Chicago care la 1800 nici nu exista, are astăzi peste 3.000.000 locuitori.

Dacă e vorba de țara noastră, apoi situația se prezintă astfel: 18% din totalul populației formează fracțiunea urbană și 82% fracțiunea rurală. Pe drept cuvânt deci, față de Anglia unde populația urbană se ridică la 77% și față de Germania unde ea se ridică la 60% din populație, România este o țară rurală. Dar și la noi progresul tinde spre urbanizare. Pentru a avea însă un caz elocvent de mersul creșterii populației într'un oraș românesc vom da mai jos datele pentru orașul Sibiu pe o perioadă de 80 ani. Astfel am avut în perioada dela 1850—1930, tabloul alăturat.

Anul	Numărul populației	Creșterea populației	
		numerică	procentuală
1850	16,268		
1857	18,588	331	1,93%
1869	18,998	34	0,18%
1880	19,446	41	0,21%
1890	21,465	202	1,00%
1895	27,200	1147	4,85%
1900	29,577	475	1,69%
1908	32,700	390	1,28%
1930	49,540	15840	1,02%

Din el se vede ce anemică a fost creșterea populației în perioada considerată în acest oraș față de rapiditatea ei în orașele germane și franceze. Am putea deci trage concluzia că în fața unor factori economici importanți, de abia acum încolo orașele României, ar putea intra în faza în care orașele Germaniei au intrat de câte o jumătate de secol. Poate că în fața acestor date, au tras concluzia doi mari sociologi români, că România trebuie să intre în mod fatal în sfera activității industriale.¹⁾

Dar pentru a arăta că în perioada de care ne ocupăm, populația orașelor trecute în revistă, a căpătat un spor apreciabil prin exodurile rurale, vom încheia aceste documentări printr'un tablou statistic privind Germania, din care se vede clar cum orașele mari au crescut ca populație iar așezările rurale au descrescut. Astfel în perioada 1871—1910 acest proces al exodului populației rurale este reprezentat în tabloul de mai jos, care arată procentul de locuitori ce-l intruniau diferitele feluri de așezări față de totalul ocuitorilor.

¹⁾ Vezi Dobrogeanu-Gherea: Neoiobăgia și H. Sanielevici: Noui probleme lit.:rare, politice, sociale.

Natura așezărilor	A n i i				
	1871	1880	1890	1900	1910
a) In orașe cu peste 100.000 locuitori . .	4,8‰	7,2‰	13,2‰	16,2‰	24‰
b) In orașe cu 200.000 loc. până la 100.000 loc. . .	7,6‰	8,9‰	10,0‰	12,6‰	14‰
c) In orașe cu 5000 până la 20.000 loc. . . .	11,2‰	12,5‰	12,9‰	13,2‰	12‰
d) In orașe provinciale cu 2000—5000 loc. . .	12,4‰	12,7‰	11,7‰	13,0‰	10‰
e) In așezări rurale . .	63,9‰	58,6‰	52,2‰	45,0‰	40‰

Din acest tablou se vede cum locuitorii orașelor peste 100.000 loc. au crescut dela 4,8‰ câți erau în 1871 față de total, la un procent de 24‰, iar cei din așezările rurale au scăzut față de total, dela 63,9‰ câți erau în 1871 la 40‰ în 1910.

În fine pentru o idee generală comparativă a acestor creșteri, vom aminti că între anii 1804—1904 procentul mediu mondial a fost de 0,864‰, iar între 1906—1911 pentru 26 țări mai înaintate, el a fost de 1,159‰¹⁾. Cu aceste creșteri sunt comparabile cele ale orașelor românești, dar nici decum cele ale țărilor industriale.

O altă caracteristică a acestei epoci și ca urmare a acelei amintite, a fost grămădirea enormă de oameni pe suprafețe mici, dar mai cu seamă dedicarea lor muncii salariale. Evident că și până acuma au fost salariați industriali. Dar concentrarea lor în măsura în care a impus-o epoca industrială, era exclusă, fie pentru că salariatul spera să ajungă el însuș odată patron chiar cu restrângerile pe cari le exercitau breslele, fie pentru că o instalație mare industrială fără mașinism, a fost exclusă. În aceste condițiuni se putea vorbi de meseriași, dar nu de industriași. Dacă deci până acuma noțiunea de meseriași însemna o ierarhie severă, care permitea totuși individului să ajungă în vârful ei, de acum înainte totul se egalizează sub numele generic și anonim de salariat, care nu mai permitea decât cel mult un adaus de leafă din când în când dar nici de cum o situație care să-l ridice la independență și patronat. Munca meseriașului devine deci o marfă, al cărei preț este determinat de legea cea mai caracteristică a epocii capitaliste: oferta și cererea. Tocmai faptul că proletariatul n'a existat în această măsură până acuma, sau dacă a existat, nici un element de solidarizare nu l-a legat, a fost avantajul care a determinat în revoluția dela 1789, succesul clasei mijlocii²⁾.

¹⁾ Vezi broșura: Recensământul populației, cap. Scopul și foloasele-recensământului de prof. Octav Onicescu, pag. 19.

²⁾ Vezi revista „Minerva” anul III, 2—3 pe 1931, A. Oțetea: Agonia vechiului regim francez și formarea spiritului rev. pag. 56.

În fine, o altă caracteristică a erei industriale a fost inversarea legii ce determina producția. De unde până acumă consumația guverna producția, de acumă încolo producția scapă de sub această tutelă. Regimul capitalist prin metodele extraordinar de rapide pe care le-a întronat în domeniul producției, prin investiri mari pe cari le-a făcut în instalațiuni, a căutat ca printr'o inundare a pieții cu lucruri fabricate la un preț care să fie accesibil tuturor, să stimuleze el însuși consumația, înlocuind astfel venitul mai mare pe unitate la o producție mică, cu unul mic la o producție mare și obținând o rentabilitate superioară¹⁾.

Cele trei caracteristici ale erei industriale, cari rupeau cu desăvârșire continuitatea în producție, au determinat fatal, desechilibrul armoniei între clasele sociale, înlocuind un regim, întemeiat pe agricultură, printr'unul întemeiat pe credit și pe bani²⁾. Prin aceasta și mai cu seamă prin concentrarea marilor masse de salariați, lucru care până acum nu fusese posibil, două clase de oameni s'au găsit la un moment față în față: patronii și salariații. Primii sub impulsul voinții de a determina prin ieftinire, o consumație a produselor fabricate cât mai mare, căutau să reducă prețul muncii, ai doilea prin instinctul de conservare și mai cu seamă prin nevoile crescânde ale vieții, urmăreau o urcare permanentă a remunerației muncii. În acest fel o frecare surdă de interese se interpuse între cele două clase sociale, cari reprezentau în mod antagonist doi factori principali ai producției. Cluj / Central University Library Cluj

Frecările între cele două tabere în luptă, au mers de sigur accentuându-se. Dar e natural să înțelegem că dintre cele două forțe în opoziție, cea mai însemnată era aceea a patronilor. Pentrucă față de salariați cari nu-și puteau întări situația decât prin solidaritate, unindu-se în mari și puternice asociațiuni profesionale³⁾, patronii aveau în sprijinul lor în afară de solidaritate⁴⁾, capitalul care acum devenise factorul important și indispensabil în producție. Era deci natural ca învingătorul să fie în general capitalul, deși multe au fost cazurile când și lucrătorii au obținut victorii importante. Cu toate acestea însă, capitalul însuși a ajuns la concluzia că fără să intervină anumite elemente intermediare care să niveleze antagonismul pe alte baze, mai puțin rigide decât oferta și cererea, nu se poate face mare lucru. Mai cu seamă când ambele tabere se văzură

¹⁾ Dela aceeaș idee a plecat de altfel Ford în stimularea consumației, reușind ca fiecare lucrător din fabrica sa, să fie și consumator.

²⁾ Vezi revista „Minerva” anul III. No. 2—3 pe 1931, A. Oțetea: Agonia vechiului regim francez și formarea spiritului revoluționar, pag. 30.

³⁾ În anul 1900 numărul lucrătorilor sindicalizați era următorul: Anglia, 1.915,000; Statele-Unite și Canada, 1.600,000; Germania, 995,000; Franța, 538,000; Austro-Ungaria, 222,000; Danemarca, 102,000; Suedia, 58,000; Elveția, 49,000; Spania, 31,000. Sindicalizarea a fost în continuă creștere! (Salariul de Charles Gide, trad. de N. G. Eremie, pag. 21.).

⁴⁾ Sindicatele patronale erau în 1914, 4967 cu un număr de 403,000 membrii. În 1900 aceleași sindicate erau 2157 la număr, întrunind 158,000 membrii. Creșterea lor este deci de asemenea evidentă. (Salarul, idem, pag. 59.)

datorită solidarității lor, în posesiunea a două mijloace extreme de luptă: pentru salariați greva, adică refuzul de a lucra, până ce nu li se satisfac cererile formulate, iar pentru patroni lockout-ul, adică închiderea porților întreprinderilor și refuzul de a produce, în condițiunile cerute de salariați.

Este evident însă că taberile în luptă nefiind în posesiunea mijloacelor egale, iar cel care trebuia mai mult să sufere era salariatul, pe care nevoia traiului îl silea să accepte și soluții cari eșiau din sfera solidarismului oricâte măsuri de represiune și constrângere s'ar fi luat contra lui de organizația sindicală, care prin asemenea trădări își vedea lupta primejduită ¹⁾.

Tocmai din cauza neegalității mijloacelor pe cari le posedau cele două tabere în luptă, Marx aprofundând problema a găsit că noua ordine socială pe care căuta să se grezeze capitalismul va fi supusă la diferite convulsii și va sfârși prin a întrona pe lucrător în aceleași drepturi ca și pe patron, atunci când proletariatul unit va reuși să socializeze factorii producției, aducând pe fiecare muritor în situația de a se împărtași egal de binefacerile pământului și capitalului, cărora munca salariată le-a fecundat puterea de producție. Trei erau teoriile cari caracterizau tranziția la situațiunea menționată și anume: a pauperizării, a crizelor și a concentrării.

Ce valoare au avut aceste teorii din punctul de vedere al posibilităților de realizare a' fericirii, pe care o aștepta clasa salariată, a arătat-o în mod strălucit sociologul Sombart în conferințele sale pe cari le-a ținut în București, demonstrând bazat pe date statistice, că Marx s'a înșelat în concluzii ²⁾.

În ce privește pauperizarea, s'a arătat de altfel și cu alte ocazii, că salariul lucrătorilor a variat în decursul timpului în perfectă conformitate cu necesitățile lor, ba uneori chiar întrecându-le. Neajunsul mare în viața salariatului cel puțin pe timpul când Marx și-a construit teoria, nu-l forma atât insuficiența salariului, cât mai cu seamă imposibilitatea unui lucrător, de a munci toată viața. De aici dacă e vorba de mizerie, pornia neajunsul vieții salariate ³⁾. Fiind-că în ce privește purul salariu, el a variat precum se vede mai jos, unde cel din 1806 a fost luat egal cu 100. Am avut deci:

1806	100 ⁴⁾
1853	124
1880	218
1900	229
1913	257

¹⁾ Vezi Charles Gide, trad. de N. G. Eremie: Salariul pag. 57—58.

²⁾ Vezi conferința lui W. Sombart ținută la Buc. în Analele economice și statistice nrul pe Martie—April—Mai 1931.

³⁾ Vezi Salariul ca mai sus, pag. 129.

⁴⁾ Ibidem, pag. 108 resp. 116.

În acelaș timp costul vieții a avut o variație de scumpete, care a fost complet acoperită de salariile obținute. În perioada dela 1804—1893 costul vieții a variat precum se arată mai jos :

1804—1813	100 ¹⁾
1814—1843	116
1844—1853	106
1874—1883	141
1884—1893	136

Explicația diferitelor scări sau discontinuități cu cari s'a urcat salariul lucrătorilor stă în legătură cu economia-generală mondială. În special urcarea vertiginosă dintre 1853—1874 este explicată prin descoperirea minelor de aur din California și Australia²⁾. În ce privește costul vieții după data de 1893 curba a început să se urce întâi mai încet până la 1896 și mai tare între 1906—1913, încât pentru această ultimă perioadă indicele lui poate să fie notat cu 170. Comparând deci curba salariului dată în raport cu cel mai apropiat timp și cu a costului vieții (257 : 170) vedem că între ele există o diferență sensibilă, care a rămas în patrimoniul lucrătorului. Nu mai vorbim de perioada războiului, când pentru lucrător au existat adevărate vremuri bune. În lumina datelor de mai sus, nimeni nu poate afirma, că pauperizarea salariaților, ca teorie preconizată de Marx, ar fi o situație ce se înfăptuiește.

Teoria crizelor a fost adusă de W. Sombart cu aceeaș ocaziune, la justa ei valoare. El a arătat că crizele sunt un element inevitabil prin însuș jocul producției, dar că tot prin ele societatea și viața economică se purifică, dar fără ca ele să fie legate numai de regimul capitalist.

În ce privește concentrația acelaș erudit sociolog a arătat că departe de a se înfăptui, din contră, operațiunea se întâmplă în sens invers. Astfel în Germania marile întreprinderi s'au micșorat cu timpul și nici vorbă nu mai poate fi despre o concentrare continuă și permanentă. Așa de exemplu în 1832 marile întreprinderi erau acolo în proporție de 25,6%, în 1895, în proporție de 20,5%, în 1907 de 23%, iar în 1925 de 20%³⁾.

Toată școala construită de Marx s'a dovedit ca ceva aberativ și deci nerealizabil. Dar el mergând mai departe cu profețiile, afirma că dezechilibrul epocii capitaliste nu va putea fi remediat, decât doar socializând factorii producției și făcând ca fiecare muritor să se împărtășiască egal din bunurile produse. Acest lucru nu se putea realiza decât prin dictatura proletariatului.

Timpurile însă au ținut să restabilească în limitele ei reale și această posibilitate. Revoluțiunea rusească plecată la început pentru

¹⁾ Ibidem, pag. 108 resp. 116.

²⁾ Ibidem, pag. 117.

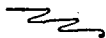
³⁾ Vezi Analele statistice și economice pe Martie—Aprilie—Mai 1931, pag. 14.

întărirea burgheziei¹⁾, a deviat pe panta extremei stângi, realizând ceea ce Marx prezisese cu spirit de vizionar. Deși regimul sovietic a avut la dispoziție toate mijloacele ce se pot închipui și pe care le-a și folosit pentru a-și ajunge scopul, rezultatele după 14 ani de experiență nu spun nimic caracteristic. Așa de exemplu, prin nestimularea posibilităților individuale de muncă, se ajunsese în Rusia la o lipsă complectă nu numai de articole ce nu se fabricau acolo și trebuiau importate, ci chiar la una de produse rusești caracteristice²⁾. Apoi era neexplicabilă din punctul de vedere al teoriei propovăduite, diferența de confort, căci până când unii locuiesc în palate ridicate în centrele marilor orașe după toate regulile artei burgheze, alții duc o viață de troglodiți pe maidanele dela periferia aceluiași oraș³⁾. Și era și curios de văzut în ce fel s'ar fi putut realiza în această privință o egalitate absolută care să rimeze cu frăția de aceleași dimensiuni.

Tot așa de nerealizabilă a apărut organizarea de magazine pentru consumul general, distribuția mașinală a populației în tot cuprinsul țării și mai cu seamă distribuția ei la sate și orașe, în fine instrucțiunea copiilor cari hoinăresc fără stăpân pe străzile orașelor⁴⁾. Cu toată străduința regimului se menține apoi diferența între clase în mod neexplicabil, ceea ce sare în ochi mai cu seamă în călătoriile cu trenul și cu vaporul, nerămânând uniform decât fluxul de mizerie și promiscuitate din jurul gărilor.⁵⁾ Iar la toate acestea se adaugă diferența pronunțată în salarii: un membru al partidului comunist poate avea un salariu de 225 ruble, un medic de stat unul de 110—260, un medic șef al unei clinici de oraș de provincie 120 ruble, la care se mai adaugă 90 lei pentru docentură, un învățător 52 ruble, un inginer din industrie, după situația sa: 200—300 ruble, specialiștii, 5—600 și 1000 ruble lunar etc.⁶⁾ Problema egalității și a înfăptuirii ei, a mai părut apoi nerealizabilă din lipsa elementelor cu cultură cari să fie puse în locurile de răspundere ale producției, ale serviciilor publice etc.

Industrializarea la care Sovietele au supus forțat țara, apare ca un mijloc artificial menit să contribuie la întărirea regimului, iar ca o dovadă a grotescului ce se ascunde în înfrățirea generală preconizată, este militarizarea înspăimântătoare⁷⁾.

(Sfârșitul în numărul viitor al revistei).

¹⁾ Vezi rev. *Mirerva* III, No. 2—3 pe 1931, A. Cladian: Rolul socialismului marxist în prefacerile sociale din Rusia și Germania, (1917—1918) pag. 98.

²⁾ Vezi Arthur Feiler: *Das Experiment des Bolschewismus*, pag. 17.

³⁾ ⁴⁾ ⁵⁾ *Ibidem*, pag. 20—21, resp. 26 și 23.

⁶⁾ *Ibidem*, pag. 32.

⁷⁾ *Ibidem*, pag. 79, resp. 81 și 190.

Uniunea Cooperativelor Săsești Raiffeisen

de Dr. Gh. Dragoș, profesor.

Uniunea a luat ființă la anul 1886. Este organizată sub formă cooperativă, având ca membrii: cooperativele de credit, de consum, pivnițele cooperative, centrala cooperativelor de consum, și cassa generală de economii din Sibiu. Răspunderea membrilor este limitată la valoarea părților sociale.

Afaceri comerciale nu poate face. *Atribuțiunile* îi sunt fixate de statute precum urmează:

1. Controlul și îndrumarea cooperativelor membre și a Centralei cooperativelor de consum.

2. Crearea de debușuri pentru produsele agricole și darea de relațiuni în legătură cu procurarea cât mai avantajoasă a materialelor de cari are nevoie agricultura.

3. Reprezentarea intereselor membrilor în fața autorităților și Justiției. Redactează declarațiile de impozite, compune datele statistice cerute de autorități.

4. Propagarea ideiei cooperative, stimularea înființării de cooperative, prin conferințe și cursuri.

5. Incurajarea dezvoltării industriale, casnice.

6. Organizarea asigurărilor agricole.

7. Alcătuirea planurilor de înființări noi de cooperative.

8. Aprecierea prețului cumpărăturilor făcute de unități.

Membrii: în anul 1929 Uniunea avea 263 membri (Cassa generală de economii din Sibiu, Centrala cooperativelor de consum, 187 cooperative de credit, 70 cooperative de consum și 4 pivnițe cooperative). Toate aceste categorii de membri au dreptul să ia parte la adunarea generală a Uniunii și la reprezentarea în consiliul de administrație al ei.

Mijloacele financiare se compun din capitalul propriu, fondurile de rezervă, fondurile speciale (de revizie, de pensiuni etc.) din contribuțiunile membrilor și din ajutorul pe care îl acordă în fiecare an Cassa generală de economii din Sibiu.

Capitalul este format din cotele de câte 10 Lei, vărsate de membrii, cari la 31 Decembrie 1929 reprezentau suma de Lei 2620.

Fondul de rezervă la aceeaș dată se ridică la suma de Lei 26.894 fiind format din alocărilor anuale din profitul net al Uniunii.

Fondurile speciale: fondului de pensiuni (Lei 93.261) și celui de revizii (Lei 13.311) i se repartizează de-asemena în fiecare an părți din profitul net.

Nici capitalul nici fondurile nu se pot cheltui.

Veniturile anuale: Singurele mijloace, cari servesc la satisfacerea necesităților de control și administrație ale Uniunii sunt veniturile anuale. Acestea sunt formate din contribuțiunile anuale periodice ale membrilor, din ajutoarele Cassei generale de economii din Sibiu, și din veniturile fondurilor.

În baza statutelor contribuția anuală a membrilor este de 5 Lei. Adunările generale, după necesități, au dreptul să fixeze taxe suplimentare. Astfel, în anul 1929 contribuția membrilor Uniunii se prezintă astfel: 1000 Lei taxă anuală de revizie; 20% din profitul net; 5% din sumele destinate pentru amortizarea împrumuturilor de război; 1% din rezerve; 1/2% din suma vânzărilor anuale ale cooperativelor de consum, care contribuție nu poate trece peste maximum Lei 7500.

Toate aceste contribuții la 31 Decembrie 1929 formau la un loc suma de Lei 1.148.284. La această sumă mai trebuie adăugate: ajutorul Cassei de economii din Sibiu de Lei 137.500, veniturile fondurilor în valoare de 64.620 Lei și diverse Lei 12.614 ceea ce face în total, venituri, Lei 1.363.000.

Deși destul de importante, veniturile amintite n'ar fi fost de ajuns pentru necesitățile administrative și de control ale Uniunii, dacă nu intervenea Cassa generală de economii din Sibiu cu ajutoare sub altă formă. Astfel în anul 1929 această bancă a suportat cheltueli de cancelarie, de poștă, salarizarea unui număr de trei funcționari ai Uniunii, căreia în același timp îi pune la dispoziție sălile necesare birourilor. Toate aceste servicii și cheltueli pot fi apreciate la suma de 1.000.000 Lei anual.

Adunând toate ajutoarele acordate Uniunii din partea Cassei generale de economii din Sibiu, constatăm că acestea acopere mai mult de jumătate din totalul cheltuelilor efectuate de Uniune. Putem trage deci concluzia că dacă banca Cassa generală de economii din Sibiu nu ar fi îmbrățișat și ajutat cu atâta altruism mișcarea cooperativă a Sașilor, reușita ei ar fi fost problematică.

Activitatea de control a Uniunii.

Atribuțiunea principală a Uniunii fiind controlul unităților, ea s'a achitat în mod conștiincios de această îndatorire, după cum se va vedea mai jos.

Înainte de război fiecare cooperativă de credit era controlată anual în medie câte trei zile, iar cele de consum câte șase zile. După război, până la anul 1927, media anuală a zilelor de control ce revin cooperativelor se prezintă astfel: pentru cooperativele de credit 4,1 zile, iar pentru cele de consum 6,4 zile. În ceea ce privește anul 1928 și 1929 situația suferă o schimbare în favoarea cooperativelor de credit. În anul 1928 la o cooperativă de credit au fost în medie 5,5 zile de inspecție iar la una de consum 6,3 zile. Pentru anul 1929 se repartizează 5,1 zile asupra cooperativelor de credit, iar asupra celor de consum 5,4 zile.

În general cooperativele de credit au fost controlate de revizorii Uniunii de câte două ori pe an, iar cele de consum de

trei și mai multe ori. Intensitatea mai mare a controlului exercitat asupra cooperativelor de consum se explică prin administrația mai complicată a acestora, având nevoie de îndrumări mai multe și de măsuri preventive.

Faptul că în anul 1929 cooperativele de consum s'au bucurat de un control mai puțin intens din partea Uniunii ni-l explicăm prin obligația ce o are Centrala acestora de a îndruma și controla și ea activitatea unităților.

Cele relatate mai sus ne permit să constatăm, că la cooperativele săsești controlul a fost permanent, intens și bine organizat. Acestui fapt se datorește în mare parte chibzuita și cinstita conducere a cooperativelor, din care cauză sunt aproape inexistente cazurile de nereguli și fraude. Conducătorii mișcării cooperative săsești dovedesc că au înțeles și au pătruns spiritul cooperației, de a nu se mulțumi numai cu pornirea unei acțiuni de interes comun, ci de a o îndruma și controla de aproape și în permanență. Altfel procedând, o acțiune, ori cât de chibzuit plănuită și oricât de însuflețit pornită, nu reușește întotdeauna, ci aduce de cele mai multe ori compromiterea ideii și desiluzia, adică pe lângă o pierdere materială și o depresiune morală, cece înseamnă distrugerea spiritului de solidaritate.

Acțiunea educativă a Uniunii.

Înainte de război, Uniunea a organizat în fiecare an conferințe și cursuri cooperative. După război această acțiune a devenit mai intensă.

În anul 1927, spre a se facilita educația cooperatistă a populației din țară, Uniunea a construit un cămin al cooperației (Raiffeisenhaus). Această construcție a fost clădită cu contribuția unităților și a Cassei generale de economii din Sibiu. Administrația ei o are Uniunea.

Căminul Raiffeisen este o adevărată școală cooperatistă și în același timp un loc de găzduire. Are săli de cursuri spațioase, precum și un internat pentru adăpostirea și alimentarea în condiții avantajoase a cursiștilor, precum și a călătorilor sași, cari vin pentru puține zile la Sibiu.

În tot cursul anului școala și internatul sunt populate, fie de țărani, fie de intelectualii satelor și de consilierii sau funcționarii cooperativelor. Tuturor li se face educație economică, cooperatistă și culturală, punându-i la curent cu toate problemele cari interesează omenirea și în același timp cu problemele naționale.

Dela 1 Iulie 1927—1 Iulie 1929 s'au ținut următoarele cursuri:

2 cursuri pentru învățători, cu 11 participanți.

4 cursuri pentru educarea religioasă, națională, socială și gospodărească a fetelor, cu 58 participante.

2 cursuri de contabilitate cu 27 participanți.

4 cursuri de educație a tinerilor cu 44 participanți.

1 curs de croitorie pentru fete cu 7 participante.

1 curs de contabilitate și bilanț cu 19 participanți.

Căminul a găzduit în acest timp 1489 de persoane, dintre cari 159 preoți, 202 învățători, 555 țărani, 294 orașeni, 268 streini și 41 elevi.

Concluzii.

Din studierea mișcării cooperative la Sașii din Ardeal putem constata, că această mișcare, a reușit datorită spiritului de solidaritate înăscut în acest popor, și în acelaș timp datorită largei înțelegeri cu care clasa conducătoare a îmbrățișat mișcarea cooperativă. Dacă însă pe lângă toate acestea nu intervenea sprijinul larg al Cassei generale de economii din Sibiu, de sigur că reușita ar fi fost cu mult mai problematică.

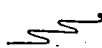
Cooperația săsească nu s'a bucurat de favoruri din partea Statului, în schimb sprijinul desinteresat al unei bănci puternice, venit în ajutorul mișcării, a fost mai eficace.

De sigur că, dacă Sașii nu ar fi avut o viață liberă și privilegiată nu ajungeau nici ei la stadiul de dezvoltare la care au ajuns. Este îndeobște cunoscut din istorie, că numai într'un regim de libertate politică, socială și economică, pot lua naștere manifestări și instituțiuni de interes comun. — Regimul de libertate amintit a înlesnit poporului sas condiții prielnice de educație, dezvoltare și conservare printr'o cooperare cât mai democratică a tuturor. Din această cauză chiar și instituțiunile lor economice au la bază spiritul democratic. Numai așa putem înțelege ajutorul de care s'a bucurat cooperația din partea instituțiunilor bancare. Numai așa putem înțelege organizația instituțiunilor centrale cooperative, fiecare cu atribuțiuni distincte; fiecare activând separat și emanând din voința unităților cooperative afiliate.

La reușita mișcării cooperative săsești a contribuit în acelaș timp sistemul de autocontrol instituit, care a permis atât educarea membrilor cât și prevenirea pagubelor.

Dacă în ultimul timp cooperația de consum parcurge o epocă de decădere, cauza o formează în primul rând sistemul Raiffeisen care stă la baza ei, și care nu permite o ridicare a capitalului propriu. În vremuri normale când dobânzile sunt scăzute și stabile se poate lucra în comerț cu capital mai mic și cu credite mai mari; în timpuri de criză însă riscul cu care se lucrează e prea mare. Aduugând la toate acestea lipsa unui deuseu mare pentru Centrală, din cauza numărului mic de cooperative, ne putem explica și mai ușor stagnarea cooperației săsești de consum.

Privind în general situația cooperației săsești, vedem că la baza ei a stat o bună organizare precum și un adevărat spirit cooperatist, care a făcut să se îmbine minunat rolul economic cu cel social dând rezultate atât economice cât și sociale în folosul tuturor.

Ce poate înfăptui o cooperativă școlară *)

de Mina I. Grădinaru.

Cooperația școlară ce preocupă atât de aproape cooperatismul ca și învățământul trebuie să fie bine lămurită acelor care doresc să o îmbrățișeze. Trebuie să se știe, că ea nu poate da rezultate materiale și morale, decât, dacă este aplicată pe *terenul economic*.

Numai astfel elevul este îndreptat să-și unească de bunăvoie eforturile dimpreună cu ale semenilor săi, către un scop mai înalt ce trece dincolo de el: *progresul general*.

Pe de altă parte îndrumătorii coop. școlare trebuie să fie cu multă prudență, să nu înceapă cu prea multe deodată. S'ar desorienta elevii și nu s'ar ajunge la rezultatul dorit cu nici una din formele de activitate.

Apoi, trebuie ca principiile cooperației să fie aplicate, chiar de către elevi, cu stricteță, pentru ca rezultatele, să fie exemple și pentru viață.

De aceea, să-i dedăm la lucru pentru a putea aprecia diferitele foloase ce se pot avea de pe urma organizării elevilor în cooperativele școlare. Sunt înfăptuiri cari privesc nevoile elevilor: distracții educative, ajutor reciproc, dezvoltarea spiritului de inițiativă, dezvoltarea sentimentelor de neam și țară etc. Altele viața locală: înfrumusețarea comunei, protecția animalelor, cercetări monografice etc.

Cea mai apropiată de nevoile părinților, copiilor și de învățători este gruparea *cumpărărilor de cărți și rechizite școlare*. Această operațiune — credem noi — este corespunzătoare nu numai cu interesul fiecăruia, dar și cu aplicarea principiilor cooperației de care aminteam mai sus. Întâi comanda cărților făcându-se global direct dela editor, se dă la o parte librarul care este *un intermediar*, realizându-se astfel un beneficiu care variază între 20—30% ce trebuie să revină cumpărătorilor.

Pentru a se ușura și mai mult comanda, învățătorii unui cerc cultural sau dintr'o regiune se pot uni să facă o comandă mai mare pentru a beneficia și de o reducere a cheltuielilor. Sau, se poate urma exemplul învățătorilor din județul S. care în adunarea generală a Asociației din 14 Iunie a. c., au hotărât ca până

*) Vezi și articolul aceluiaș autor din „T. C. A.”, nr. 4—5, 1931.

la 1 August învățătorii să comunice Asociației autorul ce și l-au ales și numărul manualelor. Aceasta va face comanda cărților dela edituri cu garanția Băncii Învățătorilor și apoi le va distribui cooperativelor școlare. Din rabatul acordat de edituri, Asociația nu-și va opri decât un mic comision.

Numai procedându-se astfel se pot împăca și nevoile părinților și ale școalei, căci copiii având cărțile chiar la începutul anului, cursurile nu vor întârzia, iar învățătorul este scutit de acele nesfârșite drumuri pe la orașe, fiind obligat de multe ori a cumpăra cărțile autorului pe care l-a ales librarul. Socotim, că este bine să arătăm, că odată ce cărțile au sosit în urma comandei făcute de învățător sau de elevi, să se înregistreze de către conducător într'un registru cu prețul de cost și de vânzare. Se vor distribui de acesta unui singur vânzător sau vânzătorului fiecărei clase înregistrându-le într'un caiet și pentru aceștia numai cu prețul de vânzare.

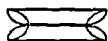
Acum urmează *desfacerea lor*, care se va face numai pe bani gata. Prin urmare, se va aplica dela început un principiu cooperatist stabilit printr'o regulă consimțită de elevi ce va fi comunicată și părinților. Orice cumpărare se va trece fiecărui elev într'un carnet sau într'o partidă. Aceasta ne servește pentru aplicarea unui alt principiu din practica cooperației: *împărțirea unei bonificări, risturnă cum o numim noi, fiecărui cumpărător, în raport cu cumpărările făcute.*

Partea cea mai interesantă ar fi punerea în comun a acestor risturne și întrebunțarea lor fie pentru mărirea capitalului colectiv, fie pentru scopuri de utilitate generală. Cu aceste beneficii elevii și-ar procura material didactic, s'ar ajuta elevii săraci, semințe pentru grădina școlară, mobilier, aparate de proecție, un radio etc.

Iată cum se oglindesc rezultatele materiale și morale ce decurg din această respectare a principiilor cooperației și cum nu se deosebesc de acele din practica obișnuită a operatorilor. Elevii în cursul desfacerii cărților și rechizitelor școlare vor îndeplini funcțiunile de casieri, vânzători, cenzeni sau membri în consiliu.

Pe lângă deprinderile și cunoștințele tehnice ce și le însușesc, vor avea și bucuria ce vor împărțași-o părinților, că au produs un câștig. Și de acest câștig au dispus de el în toată libertatea în urma multor discuții din adunarea generală și l-au împărțit după un statut adoptat de ei.

Numai astfel acei cari și-au luat sarcina conducerii cooperativelor școlare vor merita cununa succesului îndrumând această acțiune colectivă a elevilor și către alte forme de activitate, căci copiii sunt ca și Alexandru cel mare, ceea ce nu pot deslega, taie.

Pericolul de materializare a mișcării Cooperative.

de V. Totomlanz.

După congresul internațional cooperativ, ținut la Stockholm, o parte dintre congresiști au plecat să viziteze Finlanda și să cerceteze, la fața locului, organizarea cooperativelor cari au ajuns, în această țară, la o stare deosebit de înfloritoare.

La o întrunire care a avut loc între cooperatorii streini și cei finlandezi directorul băncii centrale cooperatiste, dl Gebhardt, inspiratorul mișcării cooperatiste în Finlanda, a ținut un discurs care nu a fost prea optimist mai ales în ce privește mișcarea cooperatistă internațională, unde realizările practice lasă foarte mult de dorit. Oratorul a ținut să mulțumească deasemenea cooperativelor streini pentru sprijinul și îndrumările de cari cooperația finlandeză a profitat timp de 25 ani, în toate domeniile economice, căci nici un popor n'a învățat atât dela alte popoare ca finlandezii. Ei au nevoie de teoreticieni erudiți și ei nu trebuie un moment să uite a fi la înălțimea principiilor cooperatiste. Cifre mari de afaceri și un număr apreciabil de societari nu e deloc suficient! Directorul și funcționarii superiori autocați sunt uneori contra spiritului cooperatist. Cei cari trebuie să aibă dreptul de a decide sunt societarii.

Instituțiile cooperative trebuiesc să fie democratice. Democrația și morala cooperativă sunt în primejdie. Deaceia cooperativii finlandezi trebuie să le apere enefgic. Profesorul Gebhardt consideră cooperația ca cel mai sigur mijloc contra primejdiei de nestatornicie a politiceii. Indeobște este cunoscut că Finlanda nu și-ar fi obținut niciodată libertatea sa națională dacă țărani finlandezi n'ar fi fost educați și organizați în cooperative.

Acest discurs a fost îndreptat contra biurocratismului și contra materializării cooperației, sprijinindu-se mai ales pe ideologia cooperatistă.

Părintele cooperației italiene, L. Luzzatti, a afirmat, în acest sens, că „înaintea cifrei de afaceri trebuie să stee ideea de cooperație“.

Aceeaș chestiune, a materializării mișcării cooperatiste, este discutată în articolul dlui R. Schloesser publicat în „Encyclopédie Coopérative“. Dsa vorbește mai ales de tendințele comerciale în cooperație, însă ceea ce noi numim „Materializare“ însemnează preponderarea laturei comerciale în detrimentul celei ideale. Este na-

tural că trebuie să organizăm o bază economică înainte de a începe opera de propagandă și de educație. Avem însă cazuri unde acestea din urmă sunt complet sacrificate din considerațiuni comerciale. Frații Webb ne dau un exemplu interesant când scriu următoarele : „Membrii consiliului de administrație al C. W. S.-ului, din Anglia, au dreptul, în numeroasele lor călătorii în lungul și în latul țărilor, la un bilet de clasa I. Din contră membrii și funcționarii Uniunii au dreptul exclusiv la clasa a treia.

În sediul social al C. W. S.-ului totul e prevăzut pentru întruniri și pentru hrana personalului, pe când la sediul social al Uniunii nu se găsește nimic. Este o ironie a sorții că membrii direcțiunii și funcționarii Uniunii, cu tot rolul lor preponderent și cu toată răspunderea lor ce rezultă din operațiile ce le întreprind, au o remunerație materială inferioară aceleia a administratorilor și directorilor de fabrică, nu numai în marile magazine engros, ci chiar și în marile cooperative de consum. Astfel judecând condițiile de muncă în cooperative, începem să credem că fabricarea, cumpărarea și operațiile de bancă trebuie să fie în primul plan, pe când opera de educație și de propagandă pot fi lăsate nepăsării.

Cu toate aceste circumstanțe nefavorabile Uniunea cooperatistă a putut ține mișcarea la înălțimea ei datorită idealismului cooperativilor. Când delegația Congresului și cei din direcțiunea celor 1300 cooperative vor înțelege că membrii din direcțiune și funcționarii organizațiilor de propagandă și educație, — să fie tratați în acelaș chip ca și angajații organizațiilor comerciale, Uniunea va fi în stare să-și îndeplinească rostul ei.“

Ceeace spun cei doi Webb despre Anglia, Schloesser constată pentru celelalte țări atât pentru Franța cât și Germania. În consecință Schloesser afirmă că o asemenea stare de lucruri e mai mult capitalistă decât cooperatistă și că ea nu e în interesul mișcării. Comparativ, era mai util pentru Cooperație să aprecieze mai temeinic lucrările de propagandă și de educație care au rămas neglijate din pricina afacerilor pur comerciale.

În articolul său R. Schloesser nu ne amintește nimic de colaborarea literară în presa cooperatistă. Aici redactorii sunt aproape întotdeauna plătiți pe când colaboratorilor, cari lucrează intens, nu li se dă nimic. Nici presa bogată cooperativă din Anglia nu apreciază îndeajuns munca literară; deasemenea nici presa franceză nu plătește majoritatea articolelor. Abia presa germană, letonă, suedeză și elvețiană plătesc, prin excepție, bine. Rezultă de aci că presa cooperatistă britanică are puțini colaboratori talentați. Cei mai buni jurnaliști se găsesc în presa burgheză care apreciază mai mult munca literară, atrăgând astfel oamenii de talent. Cei mai mulți dintre scriitorii cooperatiști sunt lipsiți de erudiție căci ei se ridică direct din clasa uvrieră. În America de Nord chiar munca fizică cea mai ușoară este mai bine retribuită decât munca intelectuală. Dealtfel presa cooperatistă americană nu plătește onorarii nu numai fiindcă e săracă, ci și din cauza că ea contează pe arti-

coatele trimise la întâmplare, în mod gratuit. Astfel această presă devine o tribună pentru debutanți și pentru acei autodidacți cari își trimit aci încercările lor.

Dacă presa cooperatistă ar fi mai înțelegătoare ea și-ar putea recruta colaboratorii dintre scriitorii cunoscuți care ar putea scrie piese și romane cooperatiste. Astfel artele frumoase lipsesc complet din literatura cooperatistă. Cel mai cunoscut scriitor modern n'ar refuza să scrie un roman cooperatist în schimbul unei bune recompense.

Materialismul în mișcarea cooperatistă din unele țări a avut ca rezultat un dispreț vădit față de munca spirituală, fapt care este deosebit de primejdios pentru mișcarea cooperatistă internațională. Marele ideolog al cooperației franceze, profesorul Charles Gide, a spus cu drept cuvânt că societatea cooperativă de consum nu trebuie să rămână o simplă dugheană căci în acest caz de ce am ruina pe micii comercianți. Materializarea cooperației a mers și mai departe în ultimul congres cooperatist din Viena. Pentru a se face pe placul comuniștilor ruși s'au eliminat membrii onorari ai Alianței ceea ce reprezintă un eșec al muncii intelectuale care este totuși de o mare importanță în organizarea cooperației.

(După „l'Émancipation“ No. 3, Martie 1931).

BCU Cluj / Central University Library Cluj C. Albu.

Traducere de
C. Albu.

Situația comparativă a cooperativelor române, săsești și maghiare din Ardeal la 31 Decembrie 1929

Spre a ne face o idee asupra situației cooperativelor din Ardeal, la Români, Sași și Maghari, o comparație e absolut necesară. Datele de mai jos au tocmai această menire.

Cooperația de credit:

	<i>Nr. cooperativelor</i>	<i>Nr. membrilor</i>	<i>Nr. mediu de membrii pe cooperative</i>
La Români . . .	415	59.285	143
La Sași . . .	187	20.805	111
La Maghari . . .	270	86.068	318

Observăm că Românii au cele mai multe cooperative de credit. In al doilea rând vin Maghiarii, apoi Sașii. In aparență situația ne e mai favorabilă nouă. De fapt, raportând numărul cooperativelor la al populației românești, observăm că noi ocupăm cel din urmă loc. La 10.000 Români deabia revine o cooperativă, pe când la Maghiari revin 3, iar la Sași 7.

In mediu cel mai mare număr de membrii pe cooperativă îl au Maghiarii, în al doilea rând venim noi, apoi Sașii. E foarte explicabil că Sașii să fie în desavantaj, deoarece cercul de activitate al cooperativelor lor e limitat la o singură comună, pe când cooperativele maghiare și române activează în mai multe comune și pot aduna un număr mai mare de membrii.

Mijloace financiare :

	Capital <i>Lei</i>	Rezerve <i>Lei</i>	Depuneri <i>Lei</i>	Datorii <i>Lei</i>	Profit <i>Lei</i>	Total <i>Lei</i>
La Români	55.984.000	16.973.000	117.863.000	134.533.000	10.769.000	326.842.000
La Sași	1.347.000	13.878.000	232.693.000	113.786.000	5.278.000	366.982.000
La Magh.	23.786.000	16.111.000	217.411.000	57.957.000	3.875.000	318.240.000

Proporția în % :

La Români	16,8	4,5	36,1	42,2	3,4	100
La Sași	0,6	3,77	63,43	31	1,44	100
La Magh.	7,2	5,5	68,3	17,8	1,2	100

In mediu pe cooperativă:

	Capital Lei	Total mijloace financiare Lei
La Români	134.902	787.571
La Sași	7.245	1.962.460
La Maghiari	88.096	1.178.666

Constatăm: Capitalul social cel mai mare atât în cifre absolute, cât și în procente, îl posedă cooperativele românești, apoi cele maghiare și numai în al treilea rând cele săsești. Explicarea proporției reduse a capitalului cooperativelor săsești, față de celelalte o putem deduce din paginile cari tratează despre cooperativele respective. Ele sunt organizate după sistemul Raiffeisen; membrii lor răspund nelimitat, din care cauză rolul de căpetenie nu-l are capitalul social, ci mijloacele financiare streine. Se și poate constata din cifrele de mai sus, că la cooperativele săsești mijloacele financiare streine reprezintă 95% din totalul fondurilor, pe când la cele românești reprezintă numai 78%, iar la cele maghiare 86%. Nu însemnează că noi avem o situație privilegiată. Chiar dacă cooperativele noastre utilizează mai puține mijloace financiare streine, majoritatea acestora fiind formată din datorii, nu din depuneri, însemnează că n'au reușit să acumuleze depunerile mărunte dela sate, în măsura în care le-a reușit celor săsești și maghiare. La aceste cooperative, majoritatea fondurilor streine o formează depunerile spre fructificare. Desigur că vina trebuie atribuită și împrejurărilor economice mai neprielnice, în cari a trăit și continuă a trăi populația română, ască dela sate.

Rezervele, față de totalul mijloacelor financiare reprezintă cel mai mare procent la cooperativele maghiare, vin în al doilea rând cele românești, apoi cele săsești. De fapt numai la cooperativele săsești rezervele întrec capitalul social. La cele maghiare ele apropiie 60% din capital; la cele românești deabia reprezentând 35%.

Față de totalul mijloacelor financiare cel mai mare procent de profit îl dau cooperativele române, apoi cele săsești și numai în ultimul loc cele maghiare. E foarte explicabil. Cooperativele românești și săsești obțin credite mai avantajoase, primele dela Banca centrală, celelalte dela Casa generală de economii din Sibiu, așa că pot realiza profituri mai mari din diferența între dobânzile plătite la datorii și cele percepute asupra împrumuturilor acordate.

E foarte interesantă constatarea ce o putem face din tabloul de mai sus, privitoare la totalul mijloacelor financiare. Deși cooperativele săsești sunt cele mai puține ca număr au o forță financiară mai mare, dispunând de cel mai mare total de fonduri, vin apoi cooperativele maghiare și numai în al treilea rând cele românești. Situația apare și mai evidentă în cifrele cari arată media mijloacelor financiare pe cooperativă.

În privința aceasta nu ne putem bucura deloc. Se pune deci problema înmulțirii mijloacelor financiare la cooperativele românești, în primul rând prin intensificarea depunerilor și în al doilea rând printr'o mai mare solitudine din partea Băncii centrale cooperative.

E nevoie în acelaș timp de sporirea fondului de rezervă, care să garanteze mijloacele financiare sporite. Fondul de rezervă este cheazășia solidității unei întreprinderi. El nu e chemat să garanteze atât capitalul propriu care e mic, ci în primul rând fondurile streine, cari sunt mai importante. „Expresia numerică pentru aprecierea gradului siguranței capitalului strein într'o întreprindere se află nu punând în raport capitalul acționar cu rezervele, ci capitalul propriu (capitalul social plus rezervele) și capitalul strein“.)

1) Prof. Ion N. Evian: „Anteproiectul codului comercial și conceptul de întreprindere“, Cluj 1931, pag. 16.

Cooperatiunile de consum.

O situație comparativă a cooperativelor de consum deasemenea e interesantă:

	<i>Nr. cooperativelor</i>	<i>Nr. membrilor</i>	<i>Nr. mediu de membrii pe cooperative</i>
La Români	166	19.300	116
La Sași	69	6.553	95
La Maghiari	298	85.228	286

Constatăm cel mai mare număr de cooperative de consum la Maghiari, apoi la Români și în ultimul rând la Sași. Cu toate acestea tot Sașii ocupă locul întâi, deoarece proporțional cu populația lor, numărul cooperativelor e destul de mare. Revin după fiecare 10.000 locuitori: La Sași 3 cooperative; la Maghiari 3 și la Români numai 0,5. Inferioritatea noastră, pe lângă alte cauze se datorește și timpului mai scurt ce a trecut de când s'a început mișcarea cooperativă de consum românească în Ardeal.

Numărul mediu al membrilor pe cooperativă e mai mare la Maghiari, mai mic la Români; cel mai redus la Sași. Explicația este aceeași ca la cooperativele de credit.

Mijloacele financiare :

	<i>Capital Lei</i>	<i>Rezerve Lei</i>	<i>Depuneri Lei</i>	<i>Datorii Lei</i>	<i>Profit Lei</i>	<i>Total Lei</i>
La Români	11.809.000	6.902.000	—	25.955.000	—	44.666 000
La Sași	320.000	2.442.000	2.561.000	16.415.000	386.000	22.124.000
La Maghiari	15.000.000	10.800.000	—	40.030.000	1.050.000	66.850.000

In % :

La Români	26,4	15,4	—	58,2	—	100
La Sași	1,45	11,04	11,57	74,2	1,74	100
La Maghiari	22,4	16,2	—	59,8	1,6	100

In mediu pe cooperativă:

	<i>Capital Lei</i>	<i>Totalul mijloacelor financiare Lei</i>
La Români	71.138	269.072
La Sași	4.638	320.637
La Maghiari	50.335	224.000

Din observarea datelor de mai sus constatăm : cooperativele săsești de consum primesc și depuneri spre fructificare ; cele românești și maghiare nu primesc depuneri.

În general atât cooperativele românești cât și celelalte lucrează în special cu credite, ele reprezentând 60% din totalul mijloacelor financiare la Români și Maghiari, iar la Sași 74%. Și față de ele e generoasă Casa generală de economii din Sibiu.

Rezervele reprezintă un procent mai mare, față de totalul mijloacelor financiare, ca la cooperativele de credit. Sunt și necesare rezervele mai mari la cooperativele de consum, deoarece afacerile lor sunt mai expuse riscurilor.

În privința profitului observăm un procent mulțumitor la cooperativele maghiare și săsești. Cele românești, nu numai că nu au realizat profit, dar chiar au suferit pierderi. Pierderi au suferit și unele din cooperativele maghiare și săsești.

Capitalul social mediu pe cooperativă e mai mare la cooperativele românești, ceva mai mic la cele maghiare, neînsemnat la cele săsești, datorită sistemului lor de organizare.

În general, la toate, fondurile proprii sunt mici. Cooperativele de consum au nevoie în primul rând de capital propriu mare, căci așa pretinde natura afacerilor lor, mai cu seamă în timp de criză, când din cauza restrângerii consumului, vânzările se reduc, și nu poți face rost de numerar pentru achitarea datoriilor.

Vânzările anuale:

	Total Lei	În mediu pe cooperativă Lei
La Români	119.685.000	720.072
La Sași	52.798.000	765.000
La Maghiari	296.000.000	993.000

În privința vânzărilor anuale cooperativele maghiare stau în frunte, vin apoi cele săsești și numai în al treilea rând ale noastre.

La cele maghiare capitalul rulează de 4,5 ori, iar la cele românești și săsești numai de 2,5 ori ceea ce e prea puțin, negarantând un procent de rentabilitate satisfăcător.

Prime de consum acordă numai unele cooperative săsești.

Cercetând situația cooperației de consum, constatăm că ea se menține cu mari greutatea la Maghiari, deoarece are tradiție, organizare, control (de două ori pe an o cooperativă), vânzători pricepuți și depozit central. Cele săsești decad, din cauză că există în număr mic, la distanțe prea mari una de alta, ceea ce îngreunează aprovizionarea prin centrală. Despre cooperația românească nu putem spune altceva, decât că ea tânjește din lipsă de conducători pricepuți și de control, dar mai cu seamă din lipsa unui magazin central de aprovizionare.

Greutățile zilei de azi precum și tendințele de concentrare din țările apusului, cu tradiții cooperatiste, desigur că vor impune cât de curând și la noi concentrarea tuturor cooperativelor de consum, fără deosebire de naționalitate, spre a se organiza mai bine și spre a-și înmulți puterile de existență și progres. Consumatorii au un interes comun, deci se pot uni, se pot asocia în vederea ușurării condițiilor de trai ale celor mulți.

Dr. Gh. D.

BILANȚURI DE SOCIETĂȚI COOPERATIVE

276

No. curent	Numele unității	Comuna	Județul	Anul înființării	Situația la 31 Decembrie 1930										
					No. membri	Capital social		Fond rezervă		Depuneri spre fructificare		Imprumuturi acordate		Beneficiul net	
						Lei	b.	Lei	b.	Lei	b.	Lei	b.	Lei	b.
1	B. p. „Strugurul“	Totoiu	Alba	1923	109	172.847	—	15 275	—	46 430	—	475 100	—	19.296	—
2	„ „Ajutorul“	Blandiana	„	1925	97	114 327	—	5 720	—	172 451	—	493 050	—	29 763	—
3	„ „Leul“	Pianul-de-sus	„	1924	50	27.194	—	36 430	—	121.698	—	434.875	—	28.965	—
4	„ „Coroana“	Pianul-de-jos	„	1924	55	55 000	—	40.696	—	830 925	—	1,076 294	—	35.543	—
5	„ „Geogeană“	Geoagiul-de-sus	„	1927	—	161.903	—	22.571	—	565 610	—	812.513	—	39 755	50
6	„ Românească“	Pietroasa	Bihor	1924	203	200.279	—	49.500	—	281.928	—	991 840	—	29.855	—
7	„ „Primăvara“	Borod	„	1922	272	160.010	—	113.160	69	210.648	—	907 010	—	40.699	—
8	„ „Fortuna“	Sighiștel	„	1927	416	295.303	—	89 323	—	1,135.644	—	2,676.600	—	148.167	—
9	„ „Stejarul“	Vaşcău	„	1928	—	1,664.699	—	53 294	—	154 370	—	5,048.660	—	324.154	—
10	C. c. „Horia“	Ianoșda	„	1917	—	10.777	—	65.086	—	—	—	—	—	17.337	—
11	„ „Borod“	Borod	„	1923	22	18.569	—	21.073	—	—	—	—	—	15.549	—
12	„ „Săbolceana“	Săbolciu	„	1929	—	46 897	—	7.505	—	—	—	—	—	31 262	—
13	C. a. „Leguma“	Oradea	„	1922	—	386 997	—	33.290	—	—	—	—	—	41.744	43
14	C. f. „Ajutorul“	Tinca	„	1929	60	204.500	—	—	—	—	—	—	—	599.459	—
15	B. p. „Unirea“	Târlungeni	Brașov	1926	—	171.000	—	15 047	—	393.436	—	634 200	—	33 335	—
16	„ „Minerva“	Poiana Mărului	„	1930	111	200.858	—	21.359	—	665.073	24	776 036	—	41 103	—
17	„ „Economia“	Vlădeni	„	1930	—	476.400	—	—	—	326.832	—	625.000	—	44.337	—
18	„ „Grănicerul“	Țânțari	„	1929	—	215 500	—	—	—	1,083 774	—	1,380.312	—	50.524	—
19	„ „Treilerarhi“	Dârste	„	1927	120	318.504	—	24.379	—	814.567	—	1,387.500	—	120 011	—
20	„ „Drăganul“	Valea Drăganului	Cluj	1911	—	205 234	—	50 328	—	340 811	—	1,418.830	—	58.903	—
21	„ „Plugarul“	Someșeni	„	1923	251	212.508	—	30.994	89	694 650	—	1,280.375	—	58.028	—

22	B. p.	„Apahideana“	Apahida	Cluj	1928	
23	C. c.	„Albina“	Mănăstireni	„	1922	
24	„	„Infrățirea“	Frata	„	1920	250
25	B. p.	„Speranța“	Joseni	Ciuc	1925	209
26	„	„Unirea“	Olteț	Făgăraș	1926	118
27	„	„Ilereana“	Ileni	„	1929	
28	„	„Cruțarea“	Comana-de-sus	„	1908	127
29	„	„Viștea“	Viștea-de-jos	„	1923	
30	C. c.	„Corbeana“	Corbi	„	1922	
31	„	„Părăiana“	Părău	„	1921	
32	„	„Țara Oltului“	Viștea-de-jos	„	1923	
33	B. p.	„Lechințana“	Lechința	Mureș	1926	
34	„	„Milășana“	Milaș	„	1930	
35	„	„Feldrihana“	Feldru	Năsăud		234
36	„	„Petrarul“	Sânăgheruș	„		103
37	„	„Dragoș“	Moiseiu	Maramureș	1922	
38	„	„Borleșteana“	Borlești	Satu-Mare	1928	
39	„	„Unirea“	Cristur	Odorheiu	1927	107
40	„	„Ceheiu“	Ceheiu	Sălaj	1923	170
41	„	„Tălmăceleana“	Tălmăcel	Sibiu	1922	76
42	C. c.	„Biruința“	Sadu	„	1920	
43	B. p.	„Iclodeana“	Iclod	Someș	1925	405
44	„	„Deșteptarea“	Șeica-Mare	T.-Mare	1924	
45	„	„Dârlosana“	Dârlos	„	1927	157
46	„	„Ajutorul“	Șomoștelnic	T.-Mică	1925	235
47	„	„Zagon“	Zagon	T.-Scaune	1928	63
48	„	„Covasna“	Covasna	„	1928	124
49	„	„Lumina“	Cipăieni	Turda	1923	172
50	„	„Ocolișana“	Ocoliș	„	1928	71

119.146	8 327	04	51.888	13	1,040.010	76.711	—
115.621	94.100	—	1.900	—	—	30.614	76
153.729	36.882	—	30.000	—	—	40.527	58
164.330	12 410	—	958 477	—	1,164 250	19.497	25
98.830	7 711	—	239.730	—	616.774	55 916	12
169.750	—	—	1,142.417	—	1,346.380	46.786	—
579.626	71 972	—	836.336	—	1,594.650	133.243	—
999.534	53.200	—	1,330.580	—	3,643.750	143.829	—
20 055	11.216	—	—	—	—	19 251	—
47 771	15.391	52	—	—	—	28.912	21
999.218	112.000	—	—	—	—	130 699	—
181 921	13.858	—	376.290	—	972.970	32.500	—
202 000	—	—	584 310	—	752.000	32 655	—
132.867	28.510	87	358 821	—	748.147	44 330	50
119.060	15 425	90	194.474	—	463.630	25.565	50
524.721	81.136	41	41.352	—	1,068 603	13.798	—
115 591	12.180	—	920.338	—	1,055.000	33 713	—
126 494	4.974	—	205 993	—	720.438	19.994	75
147 620	19.551	—	10.556	—	554.580	20.137	—
251.730	56 189	36	1,276.299	—	1,777 219	74.555	—
44.041	51.058	15	—	—	—	12 966	—
304 312	48.915	50	810.748	—	1,745 579	53.017	—
1,040.042	29.314	—	745.990	75	1,339 946	56.801	15
326 568	19.722	—	723.671	—	1,656.396	74.663	—
360.091	27 408	80	1,511.537	—	2,531.586	52 186	90
111 645	7.014	—	761.843	—	948.950	73.135	—
486.456	19.634	—	724.569	—	1,461 000	88.409	—
354 890	36.249	—	163.942	—	1,301.600	52.875	—
83.013	4 580	—	1,314.773	—	1,488.771	52 969	—

Dela Uniunea de cooperative „Ardealul“

Adunarea generală a Uniunii, 27 Iunie, 1931.

Se deschide la ora 10 a. m. în sala festivă a municipiului Cluj.

Cetindu-se procesul verbal din 26 Iunie se constată, că nu s'a putut ține adunarea generală în prima convocare neîntrunindu-se condițiunile prevăzute de art. 20 din statutele Uniunii, pe baza căruia se ține, de drept, astăzi.

Prezidează dl Dr. V. Jinga, președintele Uniunii, conform art. 19 din statute.

Biroul adunării generale se formează astfel: Președintele adunării, secretar dl Ion Biji, scrutatori d-nii preot Nicolae Nicoară și preot Ion Roman, toți delegați în adunare.

Biroul adunării constată că din 669 unități afiliate la Uniune și cari, în total au 1438 voturi, sunt astăzi reprezentate în adunarea generală 99 unități având 278 voturi, conform listei ce se aneazează acestui proces verbal.

Contestându-se de dl preot I. Roman și dl I. Ciolan valabilitatea câtorva delegațiuni, adunarea cu unanimitate recunoaște valabilitatea tuturor delegațiilor prezente și cu drept de vot.

Se trece la dezbateră următoarei

ORDINE DE ZI:

1. Ratificarea afilierii societăților înscrise în Uniune.
2. Darea de seamă a cons. de administrație pentru anul 1930.
3. Raportul cenzorilor.
4. Aprobarea bugetului pe 1930 inclusiv contribuțiunile unităților pe anul 1930.
5. Aprobarea bilanțului pe 1930 și repartitia excedentului.
6. Stabilirea cotei de contribuții pe 1931 pe baza deverului, plasamentului și arenzilor, cu considerare la beneficiul net pe 1930 față de propunerile consiliului de administrație și darea de seamă.
7. Aprobarea bugetului de venituri și cheltueli pe 1931.
8. Alegerea a 4 membrii în consiliu, eșiți la sorti.
9. Alegerea a 3 cenzori și 3 supleanți.
10. Stabilirea unui plan de activitate pe 1931—1932.
11. Eventuale propuneri.

I. Se ratifică, conform art. 27 al. e) din statut, afilierea a 669 unități cooperative, potrivit tabloului complet alăturat, afilieri aprobate în diverse ședințe ale consiliului de administrație.

II. Se expune, în rezumat, darea de seamă a consiliului de administrație pentru anul 1930, tipărită în n-rul 6 din acest an, al revistei Uniunii „Tribuna Cooperației Ardelene“.

Deschizându-se discuția asupra dării de seamă, dl I. Ciolan—Sibiu, afirmă că Uniunea nu rezultă din voința liberă a cooperativitorilor, că ea nu ar corespunde nici unei necesități și că în organizarea ei trebuiesc ținute în seamă numai posibilitățile reale ale mișcării din Ardeal. Trebuie să trecem în situația de mai înainte, controlul mișcării făcându-l numai Statul.

Dl I. Modrigan susține că numai autonomia și chiar independența poate aduce mișcării cadrul ei firesc de dezvoltare.

Dl Jinga constată că adunarea a aprobat cu același entuziasm ambele puncte de vedere expuse mai sus deși ele sunt complet contradictorii. Arată că drumul firesc al mișcării românești și streine duce spre autonomie completă; la noi, greutățile financiare ale statului impun o hotărâre mai grabnică în această privință, trebuind să se treacă sarcinile mișcării pe seama exclusivă a acesteia.

Dl director general Gr. Mladenatz spune că cooperația e bine să se organizeze și susține prin ea însăși, urmând ca și statul să o ajute dar să nu o gospodărească așa după cum se face astăzi în Rusia. Statul nu mai poate plăti controlul, astfel că sarcina aceasta trebuie să și-o ia mișcarea. Statului să îi cerem să creeze posibilități de dezvoltare a cooperației, în primul rând, prin finanțarea largă a mișcării cooperative.

Cu acestea, darea de seamă se votează cu unanimitate.

III. Comisia de cenzori, prin dl cenzor Uilăcan, cetește raportul cenzorilor prin care cere descărcarea consiliului pentru gestiunea 1930. Adunarea ia cunoștința de acest raport.

IV—V. Se supune spre aprobare bugetul de venituri și cheltuieli pe 1930, contribuțiunile unităților pe acest an și bilanțul Uniunii încheiat la 31-XII-1930 cu repartitia excedentului. Bugetul, contribuțiunile și bilanțul se aprobă de adunare în forma în care s'au publicat de consiliu în n-rul 6 al revistei Uniunii.

Excedentul contabil al anului 1930 de lei 826.815⁷⁵ se repartizează, ținându-se seamă de încassarile în contul anului trecut până la ținerea adunării generale în felul următor:

Se raportează pentru bugetul pe 1931 . . . . . Lei 560.617⁷⁵
 Gratificație funcționarilor de birou ai uniunii,
 exclusiv directorul ($\frac{1}{2}$ din salariul lunar) . . . . . Lei 15.000⁻⁻
 Fond de prevedere pentru rămășițe dubioase Lei 251.198⁻⁻

— Total Lei 826.815⁷⁵

Punându-se la vot secret cele cuprinse sub punctele IV—V de mai sus, adunarea aprobă cu majoritate de 192 voturi pentru și 2 voturi contra.

VI—VII. Aceste două puncte ale ordinii de zi fiind în strânsă legătură, desbaterea asupra lor se deschide concomitent.

Di Președinte arată că, întrucât între timp Ministerul retrăgând detașarea la Uniune a organelor de control, bugetul pe 1931 publicat în n-rul 6. al revistei Uniunii nu mai poate fi luat în discuție, prezintă un nou buget întemeiat pe mijloacele exclusive ale uniunii, având la venituri lei 2,064.955— și la cheltueli lei 2,089.791— cuprinzând cheltuelile minime necesitate de funcționarea Uniunii și veniturile probabile cele mai apropiate de realitate. În întocmirea acestui proiect de buget s'a ținut seamă de cheltuelile efective avute de Uniune până la 1-VII-1931 specificându-se separat și cheltuelile necesare pentru restul anului până la 31-XII-1931.

Di Ion Ciolan prezintă adunării un buget întocmit de dsa și care are la venituri și cheltueli lei 1,911.960— în care contribuția unităților este socotită numai cu 0.10%, urmând ca deficitul să fie acoperit de instituțiile centrale cooperative.

Intervenind o discuție animată asupra bugetului pe 1931 și cotelor de contribuție ale unităților, adunarea, în urma propunerii dlui I. Modrigan, numește o comisiune formată din dnii Octavian Pop, I. Ciolan, Președintele băncii populare din Valea Drăganului— Cluj, I. Modrigan și dnii Gălan și Cartianu ca informatori, care să aducă modificări bugetului și cotelor de contribuție propuse.

Comisiunea aducând unele modificări bugetului și cotelor de contribuție propuse de consiliul de administrație al Uniunii, propune adunării generale spre aprobare bugetul pe 1931, având la venituri și cheltueli lei 1,808.191— și cotele de contribuție ale unităților alăturate la acest proces verbal — dela 0.10%—0.40% asupra plas. și dev. 1930.

Prin vot secret bugetul și contribuțiunile propuse de comisiunea numită de adunare se aprobă cu majoritate de voturi, exprimându-se 149 voturi pentru și 105 contra.

VIII. În ședința consiliului de administrație din 15 Iunie, conform art. 29 din statute, s'a tras la sorți $\frac{1}{3}$ din membrii și au eșit pentru 1931 dnii M. Șerban, Gh. Rusu, A. Folea și Protopop E. Botta cari pot fi eventual și realeși de adunarea generală.

Trecându-se la votarea secretă pentru complectarea consiliului cu patru membrii, întrunesc voturi următorii candidați:

Dnii Gh. Rusu (205 voturi), I. Ciolan (171), E. Botta (143), Oct. Pop (129), Dr. Voișan (124), Aug. Folea (79), Victor Pop (77), Aurel Munteanu (42) și Ion Român (30).

Se proclamă aleși dnii Gh. Rusu, I. Ciolan, E. Botta și Oct. Pop.

IX. Intreaga comisie de cenzori precum și cenzorii supleanți trebuind a fi aleși an de an (art. 39 din statute) se procedează la alegerea lor, prin vot secret, obținându-se de către candidați: dnii Gh. Uilăcan (207 voturi), A. Lupan (190), Baniai (72), Alexe Axente (68), Tolea (56), Biji (47), Victor Pop (37), I. Roșca (13), Goșteanu (13), Nicoară (10), Oct. Pop (2) și Iuliu Lupan (1).

Ca cenzori supleanți, următorii candidați întrunesc: dnii Ion Biji (164), Tarniță V. (105), A. Axente (78), Baniai (70), Teodoru

(53), Tolea (47), Munteanu (39), Goșteanu (36), A. Lupan (33), Oct. Pop (25), Folea (23), Uilăcan (12), Iuliu Lupan (5), I. Roșca (5) și Gh. Rusu (4).

Se proclamă aleși, cenzori titulari dnii Gh. Uilăcan, Adrian Lupan și Baniai Carol și cenzori supleanți dnii: I. Biji, V. Tarniță și A. Axente.

X. Adunarea generală încredințează consiliului de administrație al Uniunii, întocmirea și executarea unui plan de activitate pe 1931-32.

Terminându-se debaterile asupra chestiunilor trecute în ordinea de zi, adunarea generală se închide de dl președinte la ora 17.

***

Consiliul de administrație al Unlunei și cenzorii pentru 1931—32.

Consiliul de administrație :

- Dl Prof. Dr. *Victor Jinga*, Cluj, președinte.
 „ *Ion Pescariu*, institutor, Cluj—Mănăștur, vicepreședinte.
 „ *Enea P. Botta*, Luduș—Turda.
 „ *Ion Ciolan*, Porcești—Sibiu.
 „ *Petre Cipău*, Luncoșoara—Bihor.
 „ *Augustin Folea*, Diciosânmartin—Târnava-Mică.
 „ *Aurel Ghilea*, Săuca—Sălaj.
 „ *Ion Modrigan*, Luduș—Turda.
 „ *Octavian Pop*, Vad—Făgăraș.
 „ *Victor Pop*, Șimleul-Silvaniei—Sălaj.
 „ *Gh. Russu*, Bistrița—Năsăud.
 „ *Marian Sasu*, Cluj.

Cenzori titulari:

- Dl *Adrian Lupan*, președinte, Rona-de-jos—Maramureș.
 „ *Carol Baniai*, Rodna—Năsăud.
 „ *Gh. Uilăcan*, Hodac—Mureș.

Cenzori supleanți :

- Dl *A. Axente*, Treiscaune.
 „ *I. Biji*, Someșeni—Cluj.
 „ *V. Tarniță*, Ciceu-Corabia—Someș.

***

BUGETUL

pe anul 1931 al Uniunii de Cooperative „Ardealul“ din Cluj, aprobat de
adunarea generală a acesteia ținută la 27 Iunie 1931.

Cheltuieli efectuate până la 1 Iulie 1931.

I. Retribuții personal interior.

A) Salarii.

1. Directorul pe Ian. și Febr. Lei 10.000.— lunar și Lei 8.000.— lunar până la 1 Iulie 1931.	Lei	52.000.—	
2. Doi secretari à Lei 6.500.— lunar	„	78.000.—	
3. Un secretar à lei 5.455.— lunar	„	32.730.—	
4. Un ajutor contabil à lei 5.455.— lunar (5 luni)	„	27.275.—	
5. Un secretar à Lei 5.455.— lunar pe Ianuarie	„	5.455.—	
6. Un șef de birou al Oficiului à lei 1.000.— lunar dela 1/I—1/IV—931 și Lei 2.000.— dela 1/IV—1/VII—1931.	„	9.000.—	
7. Un camerist à Lei 3.500.— lunar	„	<u>21.000.—</u>	225.460.—

B) Diurne și transporte.

Directorul și celalalt personal interior pentru delegații afară din oraș	Lei	<u>5.530.—</u>	5.530.—
---	-----	----------------	---------

II. Retribuții personal exterior.

A) Salarii.

1. Un avocat à Lei 7.600.— lunar	Lei	45.600.—
2. Un controlor à Lei 4.475.— lunar	„	26.850.—

B) Diurnele și transportele organelor de control ale Uniunii.

Diurne (complectare) 13 organe detașate și 1 propriu peste 12 zile până la 1/III și peste 20 de zile dela 1/III—1931	Lei	89.600.—	
și 7 zile în Iunie	„	8.000.—	
transporte plătite de Uniune	„	1.236.—	
Abonamente (Tuțuianu 1/V—1/IX—1931	„	27.097.—	
și Rădulescu dela 5/II—5/VIII—1931).	„	<u>18.189.—</u>	216.572.—

III. Diurne, transporte și abonament pentru avocatul Uniunii.

Diurne avocat Cariade Lei 2.700.—			
Idem avocat Ștefănescu „ 41.000.—	„	43.700.—	
Transporte avocat Cariade	Lei	1.990.—	
Transporte avocat Ștefănescu.	„	12.000.—	
Abonament C. F. R. (până la 1/VII—1931)	„	<u>10.116.—</u>	67.806.—

IV. Consiliu, comitete și cenzori.

1. Consiliul de administrație (2 ședințe, preș., 5 deplasări București Lei	40.995.—		
2. Comitetele organizării (16 ședințe)	„	36.610.—	
3. Comitetele controlului (5 ședințe)	„	13.134.—	
4. Comitetele cenzorilor (2 ședințe)	„	<u>14.428.—</u>	105.167.—

Transport Lei 620.535.—

Report Lei 620.535.—

V. Cheltueli de organizare și propagandă.

1. Pentru cărți, reviste, bibliotecă	Lei	1.170.—	
2. Revista „Tribuna Cooperăției Ardelene“ . . .	”	49.703.—	
3. Congresul 26[1]—1931.	”	28.538.—	
4. Propagandă, filmul Cooperăției.	”	12.681.—	92.092.—

VI. Cheltueli generale.

1. Chirii	Lei	35.081.—	
2. Iluminat și încălzit	”	3.000.—	
3. Spese postale, telegraf, telefon etc.	”	41.403.—	
Idem organe.	”	7.000.—	
4. Rechizite și imprimate :	”	17.000.—	
5. Mobilier	”	1.950.—	
6. Diverse.	”	10.500.—	115.934.—
		<u> </u>	<u> </u>
		Total Lei	828.561.—

Cheltueli de efectuat dela 1 Iulie 1931.**A) Salarii.**

1. Directorul dela 1/VII—31/XII—1931 lunar Lei 8.000.—	Lei	48.000.—	
2. Un secretar à Lei 6.500.— lunar	”	39.000.—	
3. Un secretar à Lei 5.455.— lunar	”	32.730.—	
4. Un ajutor contabil à Lei 5.455.— lunar	”	32.730.—	
5. Un cassier-correspondent à Lei 7.500 lunar	”	45.000.—	
6. Un camerist à Lei 3.500.— lunar	”	21.000.—	218.460.—

B) Diurne și transporte.

Directorul și celalalt personal interior pentru delegații afară din oraș	Lei	5.000.—	5.000.—
--	-----	---------	---------

II. Retribuții personal exterior.**A) Salarii.**

1. Un avocat à Lei 4.000.— lunar	Lei	24.000.—	
2. Un controlor (Rădulescu) à Lei 4.475.—	”	26.850.—	
3. Șase controlori à Lei 4.475.— lunar	”	161.100.—	

B) Diurnele și transportele organelor de control ale Uniunii.

Diurne à 7 controlori à lei 4.000.— lunar	Lei	168.000.—	
Transporte, Lei 1.000.— lunar de organ	”	42.000.—	
Abonament C. F. R. (Rădulescu Lei 18.189.—, ceilalți câte Lei 2.000.— lunar media)	”	72.000.—	493.950.—

III. Consiliu, comitete și cenzori.

1. Consiliul de administrație (2 ședințe, 5 deplasări, transporte compl. și președinte indemnizație)	Lei	53.000.—	
2. Comitetul organizării (24 ședințe)	”	28.920.—	
3. Comitetul controlului (6 ședințe)	”	21.960.—	
4. Comitetul cenzorilor (1 ședință)	”	8.840.—	112.720.—

IV. Cheltueli de organizare și propagandă.

1. Pentru cărți, reviste și bibliotecă	Lei	2.000.—	
2. Revista „Tribuna Cooperăției Ardelene“ Tipar . . . . . Lei 48.000.— Colaboratori pe tot anul 1931 „ 14.000.—	”	62.000.—	
3. Conferințe cooperatiste, cercuri etc.	”	5.000.—	69.000.—
		<u> </u>	<u> </u>
		Transport Lei	899.130.—

V. Cheltueli generale.

1. Chirii	Lei	13.500.—	
2. Iluminat și încălzit	"	9.000.—	
3. Spese postale, telegraf, telefon etc.	"	35.000.—	
4. Rechizite și imprimare	"	6.000.—	
5. Mobilier (mașină de scris)	"	5.000.—	
6. Diverse	"	12.000.—	80.500.—
		Total Lei	979.630.—
Total cheltueli până la 1/VII—1931 „			828.561.—
		Total General	Lei 1.808.191.—

Venituri.

1. Excedent din 1930	Lei		305.668.—
2. Taxe de înscriere	"		28.337.—
3. Contribuții ordinare:			
a) pe anul 1930	"		254.950.—
b) pe anul 1931, 66% din debitul de Lei 1.312.686.—	"		854.236.—
4. Contribuții și venituri extraordinare:			
a) Dobânzi la depozite bănci	"	15.000—	
b) Abonamente „Tribuna Cooperăției Ar- delene“	"	50.000—	65.000.—
5. Subvenții:			
a) dela Banca Centrală Cooperativă.	"	200.000.—	
b) dela Oficiul Național al Cooperăției Române	"	100.000.—	300.000.—
		Total General	Lei 1.808.191.—

CALCULUL CONTRIBUȚIUNILOR PE 1921.

Cotele asupra deverului	Deverul în milioane	Total	Contribuția	Total Lei
A) Bănci populare				
0.40% as/.	500.000.—	58,6	232.000.—	
0.35% as/.	500.000—1.000.000.—	76,5	266.000.—	
0.30% as/.	1.000.000—2.000.000.—	99,8	299.000.—	
0.25% as/.	2.000.000—3.000.000.—	46,3	115.000.—	
0.20% as/.	3.000.000—5.000.000.—	37,3	74.000.—	
0.10% as/.	5.000.000 în sus	45,1	45.000.—	1.031.000.—
B) Cooperative prod. cons. și diverse				
0.20% as/.	1—5.000.000 —	86,8	173.736.—	
0.15% as/.	peste 5.000.000.—	71,9	107.950.—	281.686.—
Total general în milioane		522,6	Lei	1.312.686.—

Ședința consiliului de administrație al Uniunii din 6 Iulie a.c.

Prezenți la ședință d-nii: Dr. V. Jinga, președinte, Ion Modrigan, P. Cipău, Octavian Pop, Ion Pescariu, Enea P. Bota și M. Sasu.

Membri absenți d-nii: Ștefan Suci, N. Iancu, Aurel Ghilea, I. Ciolan și Gheorghe Rusu.

Cenzori prezenți d-nii: Adrian Lupan, Gh. Uilăcan și Carol Banai.

Se procedează la constituirea consiliului de administrație. Prin viu grai se alege cu unanimitate președintele dl Dr. V. Jinga, iar vice-președinte dl Ion Pescariu.

Dl președinte mulțumește consiliului pentru încrederea acordată și face apel către membrii consiliului rugându-i să depună energie și muncă pentru răspândirea ideii și acțiunii cooperatiste. Consiliul roagă pe dl consilier M. Sasu să se îngrijească de îndeplinirea formelor legale pentru a putea face parte din consiliul Uniunii.

Consiliul de administrație, prin președintele său, sesizează pe d-nii cenzori prezenți asupra faptului că anumiți membri ai consiliului lipsesc în mod continuu sau vin rar, fapt care împiedecă ținerea regulată a ședințelor. Este cazul dlui consilier N. Iancu. Se examinează și cazul Sf. Sale P. Cipău, membru în consiliu și se constată că unitatea cooperativă ce reprezintă Sf. Sa nu s'a pus încă de acord cu legea în ce privește subscrierea și vărsarea capitalului. Deasemenea dl A. Ghilea participă redus la ședințe; va fi avizat prin scrisoare să se conformeze statutului în ceea ce privește atribuțiunile sale. Se dă tuturor dlilor consilieri menționați mai sus un termen de două luni, înăuntrul căruia vor avea de luat o hotărâre definitivă. Se cooptează în consiliu în locul dlilor Iancu și Suci d-nii A. Folea dela Dicioșanmartin și V. Pop dela Șimleul-Silvaniei (federala Sălajul) cu majoritate absolută conform art. 31 din statute (adecă zece prezenți din totalul de treisprezece), adică unanimitatea celor prezenți.

Se ia în discuție chestiunea alcătuirii comitetului organizării. Dl protopop Bota propune ca membri ai acestui comitet pe d-nii V. Jinga, Ion Modrigan și Ion Pescariu.

Consiliul aprobă această propunere.

Comitetul de control se hotărăște de consiliu să fie format din d-nii Gh. Rusu, Enea P. Bota și un delegat al tribunalului Cluj.

Consiliul delegă comitetul de organizare să rezolve și lucrările de inspecție ale organelor de control.

Semnătura socială se acordă președintelui și în lipsă vice-președintelui împreună cu directorul.

Pentru examinarea cheltuelilor consiliul însărcinează pe dl Pop și Sf. Sa preot Cipău, cari verificând cheltuelile, supune spre ratificare consiliului plățile efectuate cu bonurile de plată No. 120—136/1931 inclusiv, conform borderoului de la actele justificative. Consiliul ratifică aceste cheltueli.

Consiliul de administrație delegă comitetul organizării să numească casierul Uniunii după 1 Septembrie, luând cunoștință și aprobând numirea de prezent a dlui Pescariu până la acea dată, sau până când dl Pescariu va putea funcționa, directorul neputând fi și casier, și orice măsuri în privința administrației Uniunii.

Consiliul mai însărcinează comitetul organizării să studieze bugetul aprobat de adunare și să-l adapteze făcând orice rectificări în limita hotărârilor luate de adunarea generaia.

Dl Inspector general I. G. Minea din partea Oficiului comunică consiliului că organele de control ale Oficiului se redetașează la Uniune pentru inspecție. Diurna și speșele de transport ale organelor de control în serviciul Uniunii se plătesc de către Uniune. Dl Inspector general intervine la Consiliu să mențină avocatul, plătindu-l în marginile posibile. Consiliul ia notă și aprobă. Consiliul înțelege cheltuelile de transport fără abonamentul pe C. F. R.

Dl președinte luând cuvântul arată consiliului că în acest caz nu va mai fi nevoie ca Uniunea să-și angajeze personal de control.

Consiliul ia din nou la cunoștință cele arătate de dl Inspector general.

și având în vedere sarcinile mari bănești care vor trebui să fie suportate de Uniune și întrucât contribuția unităților afiliate nu ne-ar furniza la timp banii de cari am avea nevoie, roagă Oficiul Național al Cooperației, Banca Centrală Cooperativă și federațiile să ne pună din timp fonduri la dispoziție pentru a putea face față obligațiilor noastre.

Consiliul de administrație luând în discuție serviciul contencios în ceea ce privește salarizarea avocatului, însărcinează comitetul de organizare să stabilească modalitatea de salarizare și de plata diurnei și transportelor. Invită deasemeni pe dl avocat să silească executările făcând să intre bani în casa Uniunii.

Consiliul privitor la cele 11 cereri de serviciu având în vedere că Oficiul a detașat din nou la dispoziția Uniunii organele sale hotărăște să se țină în evidență aceste cereri pentru eventualele numiri noi ce s'ar face.

În ceea ce privește cererea societății Căminul Orfanilor din Război, care intervine pentru numirea de practicant a elevului Bucătaru Mihail, se va arăta societății că tot timpul cât elevul va face practică va fi ajutat cu suma de Lei 1000.— lunar.

Se aprobă deasemeni în scop de propagandă cercului studențesc „Țara Bârsei” secția Cluj, suma de Lei 1000.— (una mie).

La cererea dlui cenzor A. Lupan consiliul hotărăște să se roage consiliul Băncii Centrale Cooperative să acorde unităților cooperative din raionul Uniunii noastre și cari sunt bine administrate o păsuire în restituirea creditelor, avându-se în vedere situația grea economică prin care trecem.

Pentru cele de mai sus, s'a încheiat prezentul proces verbal.

***

Comitetul de organizare și propadandă. Ședințele dela 20 Iunie și 6 Iulie a. e. s'au ținut cu participarea dlor Dr. V. Jinga, I. Medri-gan și I. Pescariu.

Comitetul hotărăște următoarele:

B. pop. „Speranța” Glod—Someș. Să se respecte întru toate hotărârile adunării generale iar dl președinte să achite în termen de 15 zile, 36.500 cu cât a ridicat ca împrumut în plus peste hotărârile adunării generale și să-și țină scadența. Dl Bumbu va plăti b. pop. 1300 lei, ca dobândă din 1928 până la 31 și încă 3300 salar pentru contabil și ceilalți debitori cu suma peste 20.000, să restituie diferența; să verse toți un capital minim de Lei 500.

B. pop. „Șieul” Șieu—Năsăud. Să se întocmească cereri de intrare în societate pentru toți membrii, întregindu-se capitalul social vărsat în primul rând de către consilieri și cenzori până la lei 500 și să se procure acte justificative.

B. pop. „Sft. Maria”, Nicula—Someș. Comitetul decide următoarele: a se aduce la cument portofoliul și raporta în 15 zile, a se mări capitalul social, și a se depune mai mult interes pentru bancă.

Coop. transp. „Înfrățirea”, Țârste—Brașov. Se aprobă modificarea făcută la art. 2 statute.

B. pop. „Giuleșteana”, Giulești—Maramureș. Se vizează statutele adoptate la legea de organizare a cooperației.

Se vizează cu modificări statutele noi adoptate de: coop. „I. C. Brătianu”, Tilecuș—Bihor.

B. pop. „Dacia”, C. F. R.—Satu-Mare. Pentru viza de adoptare să se trimeată statutul vechiu și dovada îndeplinirii tuturor formalităților pentru adunarea generală.

Se vizează fără modificări statutele noi adoptate de: b. populară a „Învățătorilor” din Sibiu. Idem b. pop. în constituire „Economul”, Vințul de jos—Alba.

B. pop. „Sft. Nicolae”, Rona de jos—Maramureș. Se aprobă modificările introduse la art. 4 și 9 statute.

Coop. cons. „Luneșoreana”, Luneșoara—Bihor. Comitetul decide: a se conforma în termen de 30 zile art. 8 și 7 din lege contrar se va lichida.

Se mai iau hotărâri și asupra altor chestiuni de organizare și propagandă.

***

Ședința comitetului de control disciplinar. Ședința dela 10 Iunie a. c. s'a ținut cu participarea dlor I. Vioreanu magistrat și Enea P. Bota protopop.

Comitetul hotărăște următoarele:

Inviță pe Pol Ion lui Vasile și Cotoară Nicolae a plăti suma de lei 12.195 în termen de 30 zile sumă ce mai datorează în cauza coop. „Unirea”, Băla—Mureș, luându-se măsuri de asigurarea creanței pe averea numiților.

Având în vedere raportul No. 43—1931 al cooperativei „Infrățirea” din Frata, Cluj, prin care se arată că suma de Lei 7129 s'a achitat de către vânzătorul Șomlea Pompeiu și astfel nu, mai rezultă nici o pagubă pentru cooperativă, comitetul deliberând clasează afacerea.

Ambrozie Isidor Moldoveanu contabil și Isidor Moldoveanu casier dela b. pop. „Viitorul”, Șinca-Veche—Făgăraș, sunt îndepărtați conform art. 150 legea coop. pe timp de 5 ani din cooperatie, iar întregului consiliu de administrație în ființă la data comiterii faptelor i se aplică pedeapsa avertismentului.

Petru Șaitiș vânzător la cooperativa „Bucureana” din Bedeciu—Cluj, se trimete în judecată penală pentru abuz de încredere conform art. 145 b. coop. pentru lipsa sumei de Lei 61.810, chemându-se în garanție fostul consiliu de administrație ai căror membrii au fost Simion Șaitiș și consozii, care au semnat raportul No. 11—930 prin care arătau că susnumitul vânzător nu mai datorează nimic.

Se va lua măsuri de asigurare conform art. 152 l. coop. pe averea tuturor mai sus indicați, precum și a garanților I. Bota Zaharie și Bota Ion.

În baza art. 150 l. coop. se dispune îndepărtarea din cooperatie pe termen de 5 ani a vânzătorului Petru Șaitiș, iar membrilor din consiliul de administrație pedeapsa avertismentului.

Comitetul luând în discuție actele în cauza cooperativei „Gusterițana” din Gusterița—Sibiu și vânzătoarea Paraschiva Nica, dispune trimiterea în judecată penală a acesteia pentru abuz de încredere conform art. 145 l. coop. cu aplicarea art. 150 din aceeaș lege.

Comitetul având în vedere actele rezolvate în comitetul de control din 25 Aprilie a. c. relativ la constatarea făcută de dl controlor Gh. Purecl, inviță banca pop. „Pogăceana” din Pogăceau—Mureș a continua mai departe cu încasarea sumei și depunerea la Banca Centrală Cooperativă.

***

La sate printr cooperatori. Duminecă, 19 Iulie, dl Dr. V. J ngă însoțit de dnii dr. G. Dragoș, prof. dr. A. Gociman, profesor I. Taroș și ing. Gh. Brânduș, au vizitat comunei Brețcu și Poiana Sărată din jud. Trei-Scaune. La ora 2 p. m. s'a ținut o adunare cooperativă în Poiana Sărată convocată de banca populară din acest sat. Dl V. Jinga a ținut o conferință despre cooperatie.

La ora 6 s'a ținut o mare adunare la Brețcu, convocată de frumoasa bancă populară din această comună. În fața unei mari mulțimi au vorbit dl V. Jinga, dr. Gh. Dragoș și dr. A. Gociman. Populația românească din această comună frunțase a primit pe oaspeți cu multă însuflețire; 19 Iulie a fost în această comună o zi de mare sărbătoare cooperatistă, întărindu-se încrederea în mișcare prin arătarea rostului mare al cooperativei în viața satelor.

***

Presa să albă obraz. În ziarul „Curentul” s'au tipărit știri mincinoase privitoare la adunarea generală a Uniunii. Dl Dr. V. Jinga, președintele Uniunii, a trimis ziarului rectificările de mai jos pe cari „Curentul” nu le-a publicat. Înfelegem deci, cu părere de rău, de ce se poate scrie contra cooperativei orice; ar fi de dorit ca presa să înfățișeze corect ideile și faptele în funcție de interesul obșteșc pe care îl reprezintă.

Iată răspunsul nostru:

Domnule Director.

În ziarul „Curentul” din 3 Iulie a apărut o dare de seamă asupra adunării generale a Uniunii de cooperative „Ardealul” Cluj din 27 Iunie;

a. c., care cuprinde o seamă de neadevăruri, toate plăsmuite în scop de efitină reclamă. Suntem obișnuiți să citim în ziarul Dvs. corespondențe din Ardeal semnate într'un fel oarecare dar, deastădată, corespondentul Dvs. probabil ocazional, se ascunde sub anonimul pentru a înfățișa o situațiune în mod cu totul deformat.

Se afirmă că la adunare nu au fost reprezentate decât 105 unități cooperatve și că au lipsit 570 unități afiliate la Uniune; concluzia corespondentului Dvs. este: „Uniunile sunt privity cu totală indiferență de cooperatori“. În aprecierea numărului mare sau mic al participanților la adunare trebuie să se țină seamă de următoarele împrejurări: Uniunea noastră are unități cooperatve puține, împrăștiate pe un teritoriu vast de 18 județe și deci posibilitatea de deplasare este îngreunată; adunarea generală a coincis cu o vreme când activitatea la sate este foarte intensă și piugarii părăsesc greu satele; cooperația din Ardeal a avut congresul ei, cu aproape 400 reprezentanți de unități cooperatve, în Ianuarie a. c., când s'au desbătut amănunțit toate problemele cari privesc mișcarea. Aceasta este explicația cinstită a numărului mare sau mic de participanți la adunarea generală statutară din anul acesta.

În darea de seamă menționată se mai spune că cooperatorii nu văd în Uniune decât un debușeu de plasare a partizanilor fostului regim și că dl I. Ciolan ar fi afirmat că noua lege a cooperației a procopsit pe trepădușii regimului de curând răposat.

Sunt președinte ales al Uniunii din Ianuarie 1930 și mărturisesc cinstit că nu știu, nici nu m'am interesat vre-odată nici eu și nici alții prin mine, ce culoare politică au consilierii sau cenzorii Uniunii cari au fost aleși, absolut liber, de adunările Uniunii. Cât privește procopseala, țin să aduc la cunoștința tuturor că un consilier sau cenzor al Uniunii au primit pentru ședințe un jeton de Lei 200.— și că cheltuiala totală pentru 1930 necesită de activitatea consiliului (12 persoane) a cenzorilor și a comitetelor de control și organizare cari au trebuit să se întrunească lunar de 2—3 ori, a fost de Lei 64.628.— pe un an întreg. Asupra activității consiliului și a cheltuelilor pentru „procopseală“ nimeni, dar absolut nimeni, nu a articulat ceva imputător în adunarea generală. Consiliul și comitetele au depus o activitate pe care bunul simț al cooperatorilor n'a putut să o nesocotească și dintre cei prezenți au adus în adunare elogiul consiliului pentru felul cum și-a făcut datoria.

Nu este adevărat că consiliul a prezentat adunării un buget pe 1931, în valoare de Lei 2.800.000.— ci numai în valoare de Lei 2.087.791.— Bugetul de Lei 2.800.000.— fusese întocmit de consiliu încă din Martie a. c., dar între timp Oficiul Național al Cooperației, retrăgându-și organele de control dela Uniune și ne mai dând nici o asigurare Uniunii că ar putea să-i acorde pentru acest an vre-o subvenție, tot consiliul a întocmit un nou proiect de buget în valoare de Lei 2.087.791.—, bazat pe propriile mijloace ale Uniunii și astfel l-a prezentat adunării generale, care, făcând unele corectări și scăzând cota de contribuție la Uniune a unităților l-a aprobat în suma de Lei 1.808.191.— la venituri și cheltueli. Și de astădată cooperatorii n'au făcut nici o reducere la capitolul cheltuelilor necesitate de funcționarea consiliului și a comitetelor, deoarece acestea au fost propuse de consiliu, prin buget, la limita minimă sub care nu se putea merge și deci, se vede și din aceasta, dorința de „procopseală“.

Corespondentul Dvs. mai afirmă că „cooperatorii și-au manifestat revolta lor firească față de susținătorii Uniunii și că cu această adunare se încheie în capitol de tristă aducere aminte pentru tânăra cooperație ardeleană“.

Contra Uniunii s'a manifestat la început numai dl I. I. Ciolan care, la urmă, convingându-se de folosul ce aceasta aduce mișcării cooperatve, a intrat în consiliul ei de administrație.

La adunarea generală a Uniunii „Ardealul“ altele au fost problemele mari cari s'au pus iar nu acelea înfățișate fals și tendențios de corespondentul Dvs.

Controlul, în cooperăție până la actuala lege a cooperăției se făcea de Stat, din bugetul lui. Prin această lege s'au întemeiat uniunile, instituții autonome de control și îndrumare și cari au început a-și organiza ele controlul, având buget format la venituri din contribuțiunile unităților cooperative controlate de ele; în acest fel, în 1930, Statul a cruțat peste 20 milioane Lei.

Pentru 1931 Statul n'a putut plăti organelor sale de control decât 12 zile până la 1 Iunie și 7 zile pe luna Iunie. Numai cu atâtea zile de lucru nu ne pot controla unitățile.

Prin urmare chestiunea cea mai de seamă care s'a pus la adunarea generală a fost: luarea dela Stat în sarcina exclusivă a mișcării, a cheltuielilor de control și propagandă și deci un început de realizare a independenței depline a mișcării care să nu mai fie sub tutela și în sarcina Statului.

Era firesc ca unii din reprezentanții unităților să opue rezistență la primirea acestei sarcini și să susțină ca să fie cât mai mică suma cu care să contribuie la Uniune.

Cât privește adeziunea la Uniune despre care corespondentul Dvs. spune că a fost silită, ținem să amintim că chiar în Germania unitățile au fost obligate prin lege să se afilieze la uniuni și la noi nu s'a făcut decât să se ceară unităților să se pună de acord cu legea într'un termen destul de lung.

Mișcarea cooperativă nu se poate desprinde complet de criza grea prin care trecem și caracterul ei de acțiune obștească reclamă discernerea obiectivă și serioasă a împrejurărilor în care se desvoltă mai cu seamă în provinciile alpine unde ea încă e în perioada de început și creștere și ajutorul presei în munca făcută și rodnică pe care o desfășurăm zi de zi l-am aprecia în mod deosebit.

***

Indrumări.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cooperativale și legea pentru înființarea registrului de comerț. Prin legea publicată în Monitorul Oficial No. 84 din 10 Aprilie 1931 se înființează pe lângă fiecare Cameră de Comerț și industrie, un oficiu care trebuie să îngrijească de ținerea la curent a unui „registru de comerț”, Uniunea Camerelor de Comerț și Industrie trebuind să țină un registru central de comerț.

Astfel toți comercianții și toate societățile comerciale deci și soc. cooperative sunt obligate să ceară înmatricularea în registrul de comerț, alăturând la cerere actele de constituire și statutele legal publicate. Cererea semnată de un împuternicit al societății cooperative (împuternicire în formă autentică) se va înainta Camerei de comerț respectivă în termen de o lună dela constituirea cooperativei și va trebui să arate, numele, felul și scopul societății, sediul social și adresele sucursalelor, capitalul subscris și cel vărsat, data la care a fost autorizată a funcționa, brevetele de invențiune exploatate, mărcile de fabrică și de comerț, proprietatea societății, precum și numele și pronumele asociaților, administratorilor, cenzorilor sau cei autorizați să reprezinte societatea, naționalitatea, domiciliul lor și puterile acordate. Împuternicirii vor depune semnătura lor la Oficiul registrului de comerț pentru a fi păstrată. În afară de această primă înmatriculare unitățile cooperative mai sunt obligate să anunțe orice schimbare survenită cu privire la punctele de mai sus.

Societățile cooperative în ființă la promulgarea legii registrului de comerț se bucură de un termen de 6 luni pentru a face înmatricularea și mențiunile necesare.

Registrul de comerț este public în sensul că oricine poate obține o copie de pe o înscrisere din registru sau un certificat că un anumit act nu este trecut în acel registru. Deasemenea oricine se crede păgubit prin înscriserea efectuată se poate adresa judecătorului atașat pe lângă oficiul registrului.

Legea prevede și sancțiuni pentru cei care nu fac înmatriculările și mențiunile la care sunt obligați sau dau indicațiuni inexacte și cu rea credință: amendă, până la 50.000 lei celor dintâi, închisoare până la 3 luni sau amendă până la o sută de mii celor de al doilea.

Taxele ce se percep la înmatriculare și mențiuni sunt în raport cu capitalul societății și sunt stabilite prin regulamentul publicat în Mon. Of. No. 105 din 8 Mai 1931.

Oficiul Național al Cooperației Române va da printr'o circulară, cooperativeelor, instrucțiuni mai amănunțite cu privire la înscrierea în registrul de comerț.

***

Timbrul aviației se aplică și la registrele și actele scutite de timbru fiscal ale societăților cooperative. Comisiunea Centrală a timbrului în ședința din 23 Iunie a. c. a dat o interpretare legii prin care s'a creat timbrul aviației, după care scutirea de timbru fiscal nu se poate extinde și la timbrul aviației. În consecință societățile cooperative vor îngriji să aplice acest timbru pe toate actele prevăzute de art. 4—14 inclusiv din legea timbrului, contrariu urmând a suferi sancțiunile prevăzute de lege.

Redăm mai jos textul deciziei Comisiunii Centrale a timbrului:

„Art. 6. dăm legea pentru crearea fondului național al aviației su-pune la timbru de doi lei toate actele prevăzute de legea timbrului dela art. 4—14 inclusiv. Din termenii categoriciei ai acestui text reese clar că timbrul de aviație nu este legat de plata efectivă a taxelor prevăzută de legea timbrului și dacă citatul text trimite la art. 4—14 al legii timbrului aceasta o face numai în scopul de a determina fără a face o nouă enumerare care anume acte sunt supuse timbrului nou înființat.

În consecință scutirea de timbru de care o instituțiune sau un particular beneficiază pentru actele sus arătate în baza unei dispozițiuni legale nu se poate extinde și la timbrul aviației din moment ce legea care l-a înființat nu a acordat și această scutire“.

***

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cluj, 6 Iulie 1931

Circulara noastră nr. 2175 către unități.

Domnule Președinte,

La 27 Iunie a. c. s'a ținut adunarea generală a Uniunii noastre, debătându-se amănunțit chestiunile trecute în ordinea de zi, care vi s'a comunicat din timp odată cu convocarea.

Printre alte hotărâri despre cari veți lua cunoștință mai deaproape din nr-ul viitor al revistei noastre „Tribuna Cooperației Ardelene“ adunarea generală a hotărât ca unitățile cooperative afiliate la Uniunea „Ardealul“ să trimită acesteia pentru anul 1931, în baza bilanțului încheiat la 31/XII - 1930, următoarele cote de contribuțiuni:

Bănci populare:

Lei 0,40 la sută asupra plasamentului (împrumuturi acordate) pentru unitățile cu un plasament până la lei 500.000.

Lei 0,35 la sută asupra plasamentului (împrumuturi acordate) pentru unitățile cu un plasament dela lei 500.001 la 1.000.000.

Lei 0,30 la sută asupra plasamentului (împrumuturi acordate) pentru unitățile cu un plasament dela lei 1.000.001 la 2.000.000.

Lei 0,25 la sută asupra plasamentului (împrumuturi acordate) pentru unitățile cu un plasament dela lei 2.000.001 la 3.000.000.

Lei 0,20 la sută asupra plasamentului (împrumuturi acordate) pentru unitățile cu un plasament dela lei 3.000.001 la 5.000.000.

Lei 0,10 la sută asupra plasamentului (împrumuturi acordate) pentru unitățile cu un plasament dela lei 5.000.001 în sus.

Cooperativele de consum, producție, agricole, etc. :

Lei 0,20 la sută asupra deverului, arenzilor (la coop. agricole) până la lei 5,000.000.

Lei 0,15 la sută asupra deverului, arenzilor (la coop. agricole) dela lei 5,000.001 în sus.

Prin urmare, D-voastră, trebuie să ne trimiteți cota de contribuție pe 1931, în suma de lei.....

Totodată vă rugăm să ne trimiteți și cota de contribuție pe 1931 în restanță, în suma de lei.....

Aceste cote pe cari unitățile le trimit Uniunii sunt obligate prin lege și aprobate de mișcarea cooperativă din Ardeal în adunarea generală dela 27 Iunie.

Vă rugăm deci să ne trimiteți urgent sumele de mai sus, contrar ne vom vedea siliți să procedăm neîntârziat potrivit prevederilor legii și statutelor Uniunii.

Vă atragem atențiunea că în ultima vreme s'au ivit escroci (unul se numește I. Stoica, altul Vasilescu), cari se prezintă la unități atribuindu-și calitatea de organ de control al Uniunii sau Oficiului și în schimbul unor cercetări sumare încasează diverse sume de bani dela unități.

D-sale

Domnului Președinte al Băncii populare
Cooperativei ..... comuna... ..

Vă facem cunoscut, că *nici un organ de control sau alt reprezentant al Uniunii sau Oficiului nu are dreptul să ridice direct și personal nici un ban dela unități*, deoarece orice sumă ce ar datora acesteia Uniunii sau Oficiului pentru orice scop se trimite numai direct prin mandat postal sau prin bănci și nicidecum pe altă cale.

Revista noastră „Tribuna Cooperăției Ardelene” a apărut și apare regulat cuprinzând studii, îndrumări și informațiuni cooperatiste de mare însemnătate.

Această revistă ține și legătura între unitățile cooperative din Ardeal și instituția lor centrală provincială care este Uniunea dela Cluj, dându-le îndrumări, informațiuni și dispozițiuni pentru bunul mers al mișcării.

Vă rugăm să ne trimiteți neîntârziat abonamentul de lei 20?—, pentru 1931 și aceeași sumă restantă pentru 1930.

Este o datorie elementară de onoare și de solidaritate cooperatistă plata abonamentului unei publicațiuni care se susține numai din banii încasați dela abonați. Deci nu lăsați din mână această scrisoare înainte de a ne îi trimis prin poșta ceea ce ne datorați.

Oficiul Național al Cooperăției de acord cu Uniunea noastră organizează *cursuri cooperatiste de vară între 16—31 Iulie a. c.*, la Brașov, (Internatul „Șaguna”).

La aceste cursuri ținute de persoane pricepute în problemele cooperatiste, se pregătesc participanții pentru cunoașterea ideii cooperatiste, a organizării unei cooperative din punct de vedere contabil, administrativ, legal etc.

Rugăm stăruitor unitățile din raionul Uniunii noastre să trimită la aceste cursuri cât mai mulți dintre membrii consiliilor lor de administrație, cenzori și funcționari.

Taxa pentru întreținerea unui cursist este de lei 1.500.— (masa și casa), privindu-i transportul. Brașovul fiind stațiune climaterică, se călătorește cu prețul jumătate. Suma de lei 1.500.— să se trimită din vreme Oficiului, la București, înștiințându-se și Uniunea „Ardealul”.

Președinte :

Prof. Dr. Victor Jînga.

C R O N I C A

Știri și fapte din streinătate.

Dezastrul de la Nantes (Franța). — Mai bine de 400 cooperatori pier în valuri. — Știrea înspăimântătoare nenorociri care a lovit aproape 500 cooperatori francezi, cari făceau o excursiune de Duminică în vapor pe fluviul Loire, a mișcat profund lumea întreagă. Vaporul St. Philbert, plecat din Nantes, Duminică 14 Iunie, avea pe bord o grupă de cooperatori cari se duceau la insula Noirmoutier. Excursiunea aceasta era prima dintr'o serie de plimbări organizate de societatea „Odihna”, care este o asociație creată de curând de Uniunea cooperatorilor din județul Loire Inferieure și de Bursa Muncii din Nantes. La ducere vaporul a înfruntat o vreme aspră, dar ajunse fără accident la insulă, unde excursioniștii au scoborât pentru a petrece câteva ceasuri. Mai către seară, vântul înteinându-se, mai mulți excursioniști se deciseră să nu se mai întoarcă cu vaporul, ci să treacă cu piciorul vadul care leagă insula de continent și care era scăzut în timpul refluxului.

Vaporul plecă seara la 5 în momentul când vântul sufla cu-mai multă putere. La o izbitură mai puternică vaporul se răsturnă și dispăru într'o clipă în valuri, ducând cu el aproape toți cooperatorii excursioniști. Vapoarele venite în ajutor nu reușiră să salveze decât 8 pasageri, ceilalți împreună cu echipajul înecându-se. Supraviețuitorii declară că se găseau pe vapor cam 50 copii în afară de cei 467 excursioniști.

Se afirmă că mai bine de 30 funcționari superiori și inferiori ai Uniunii cooperatorilor din Loira Inferioară au pierit și printre ei, dl Lepouriel, directorul general al cooperativei, membru în comitetul central al Federației Naționale a Cooperativelor de Consumație și secretarul Federației regionale de vest, care era principalul organizator al excursiei. Subdirectorul Penaud, mai mulți șefi de secție, secretarul-ajutor al Bursei Muncii și numeroși alți cooperatori de seamă au pierit deasemenea.

Cooperatorii din toate părțile lumii au primit cu durere această tristă veste care îndoliază atâtea familii de cooperatori francezi și au transmis sentimentele lor de simpatie și condoleanțe Federației Naționale a Cooperativelor de Consumație franceze.

Oficiul Național al Cooperatiei Române și Centrala Cooperativă de Import și Export — în numele cooperatorilor români — a telegrafiat F. N. C. C. și Uniunii Cooperatorilor din Loira Inferioară, expresiunea celor mai profunde sentimente de simpatie și condoleanțe pentru doborâul cooperatiei franceze, pe care-l împărtășește deopotrivă și Cooperatia românească.

***

Dela Alianța cooperativă internațională. În legătură cu admiterea organizației cooperatiste fasciste în Alianța cooperativă internațională, eveniment despre care profesorul Totomianz a vorbit într'un număr recent al revistei „L'Emancipation”, — găsim în nr. 37 al Revistei de studii cooperatiste, sub înscălitura lui Charles Gide, o manifestație de opinie care merită să fie relevată.

Făcând o paralelă între cooperatia sovietică și între „Ente Nazionale”, — dl Ch. Gide continuă: „Eu sunt pentru admiterea Italianilor, după cum am fost dintru început pentru admiterea cooperatorilor ruși, cu toate că cele două regimuri, fascist și comunist, îmi sunt egal de antipatice ca regimuri politice. Cred că e bine să mă inspir din adevăratul principiu al neutralității căci lucrurile se pot judeca în două feluri. Pe de o parte-l avem pe acela pe care eu l-aș numi negativ, pentrucă el vrea să excludă din Alianță, din respect față de neutralitate, toate cooperativele cari nu

respectă neutralitatea, adică pe acelea cari se solidarizează cu vre-un partid politic. După această concepție cooperatorii ruși cât și cei italieni trebuie excluși. Ca urmare, dacă cei cari înțeleg astfel neutralitatea vor să fie logici, ei trebuie să pledeze și pentru excluderea cooperativelor belgieni cari împreună cu sindicatul și cu partidul fac una și ar trebui să excludă mai ales cooperativele engleze ale căror legături cu „Labour party” se întăresc din zi în zi.

Cealaltă concepție a neutralității este aceea care nu vrea să excludă pe nimeni pentru opiniile lui politice sau religioase. Ea spune deschis cooperativelor ruși, italieni, belgieni că neglijează complet faptul că sunt comuniști, fasciști sau sociali-democrați. Pe ea nu o interesează dacă unii poartă bonetă roșie iar alții cămăși negre: „Dacă afirmați că sunteți cooperatori, vă credem. Chiar dacă aceasta nu ar fi adevărat, în tot cazul sunteți consumatori. Atât ajunge; intrați. Înșă când veți pași în adunarea noastră lăsați în anticameră, unii secerea și ciocanul, alții fasciile”.

Intr'adevăr de ce să închidem porțile camarazilor noștri. Intr'o societate, chiar burgheză sau neutră, se refuză oare vânzarea unui client care e socialist? De ce să refuzăm anumite beneficii acelora cari aparțin unui regim pe care-l desaprobam, dacă noi credem că Alianța Cooperativă este un factor de emancipare și de pacificare. Dealtfel, printre cooperatorii ruși și italieni sunt mulți cari nu sunt nici comuniști, nici fasciști, cari sunt „fără partid” și cari vor fi foarte fericiți să găsească, chiar și numai pentru câteva ore, un azil pe un pământ neutru”.

(„Le coopérateur suisse” No. 14—1/IV—1931).

***

Premierul englez și cooperația. La Londra au fost inaugurate recent întreprinderile destinate mărfurilor coloniale. La această inaugurare, care a avut un caracter deosebit de solemn, dl Ramsay Mac Donald, premierul englez, a pronunțat o cuvântare ce caracterizează admirabil părerea liderului labourist în ce privește cooperația.

După ce a reamintit de emoția pe care o simte la fiecare întrunire cooperativă și comparând avântul actual al acestei mișcări cu modestele ei începuturi, premierul continuă: „astăzi drapelul vostru, drapelul cooperativilor flutură peste toate mările; întreprinderile voastre se ridică în toate părțile; clienții voștri, aderenții voștri formează în mod practic gospodăria acestei țări. Sunteți o organizație internațională și numele vostru și mai ales mișcarea cooperativă este cunoscută în lumea întreagă.

Acei cari caută soluțiuni pentru reorganizarea economiei mondiale privesc din ce în ce mai mult către voi, considerându-Vă ca pe niște pionieri ai unei noi mișcări de reconstruire economică și socială. Mișcarea voastră crește din treaptă în treaptă, se întinde și se aprofundează iar astăzi ea ocupă un loc unic în istoria democrației umane...

Eu nu sunt mai materialist decât alți cooperatori. Înșă nu aceasta e sămânța pe care v'o procura Cooperația și care vă atrage către ea ci mai degrabă idealismul vostru, capacitatea voastră de a-l proclama într'o carte ca „Labour and the Nation”, o veritabilă platformă electorală pentru această țară.

Aptitudinea voastră de a Vă aplica idealul vostru în lucruri concrete, a-l realiza pas cu pas, mărturisește că ați apucat pe drumul cel bun și ne dă siguranța că mișcarea cooperativă își va continua realizările până la triumful final”.

(„La Coopération Belge” No. 16 din 1—VI—1931).

***

Dela congresul Cooperativelor de Consum ținut la Paris în Iunie a. c. Recent a avut loc la Paris al 18-lea congres al cooperativelor de consum, la care au luat parte delegați din toate țările europene. După citirea raportului anual, care a dat naștere, datorită sarcării delegaților comuniști, la aprinse discuțiuni și care a fost votat cu 6656 voturi față de 369, numeroase rezoluțiuni, ce au reeșit din examinarea raportului, au obținut aprobarea congresului.

Printre acestea notăm: recomandarea ce s'a făcut societăților aderente de ași îndemna membrii la realizarea operii „Copilul Cooperativ”, achitându-și cotizația de 25 centime, impusă fiecăruia pe timp de un an; aceea prin care s'a cerut federației să studieze de urgență problema muncii de noapte în brutării spre a se ajunge la o soluție care să satisfacă cooperativele de acest gen; să se pună în aplicare un sistem de a se putea transmite acțiunile unei societăți alteia pentru acei cooperatori cari părăsesc o localitate spre a se stabili în alta și în fine să invite pe cooperatorii francezi să facă eforturi suficiente pentru a echilibra bugetul „Școalei Tehnice”.

Aducându-se la cunoștință că în unele țări ca Franța, Belgia etc., cooperativele sunt concurate de unele grupări de cumpărători cari se bucură de anumite privilegii, cum sunt acelea ale funcționarilor publici, Comitetul a fost însărcinat să intervină pe lângă organizarea centrală a sindicatelor precum și pe lângă federațiile funcționarilor pentru a le invita să intre și ele în marea organizare cooperatistă.

(După „La Coopération Belge”, No. 16 din 1—VI—1931).

***

Activitatea în domeniul educației cooperatiste pe anul 1930 în Anglia.

Raportul consiliului central de educație al Uniunii cooperative, recent publicat, ne arată că dela Paștile anului 1930 până la cele ale anului 1931 au fost înregistrate la departamentul instrucției 1687 de clase cu 52.002 elevi. Aceasta reprezintă o sporire de 1234 elevi față de anul precedent. Dintre clase 714 au fost organizate din inițiativa tinerilor, 216 clase au fost cursuri gratuite pentru adulți. Au mai fost deasemenea 757 clase tehnice pentru funcționari.

Pentru vara anului acesta s'au organizat 8 cursuri de vacanță dintre cari 4 pentru adulți, 1 curs special pentru studenții de grad superior, 1 curs pentru adolescenți și 2 cursuri pentru tineret. Numărul studenților cari au urmat cursurile colegiului din Manchester, în sesiunea anului 1930—31, este de 27. Printre aceștia se găsesc 2 studenți ai liceului popular din Elsinore, un student din Suedia, unul venit din Danemarca, un elvețian, un german, un ungur și un indian.

***

Consiliul consumatorilor în Anglia. Camera Comunelor a discutat recent compoziția comitetului însărcinat de lege să vegheze și să ocrotească interesele consumatorilor. Cu această ocaziune conservatorii au ținut să nege Uniunii Cooperative britanice calitatea de reprezentantă a consumatorilor, argumentând că această instituție fiind prin unitățile sale constitutive o organizație comercială de detalii ea va fi judecată și înglobată în așa zisul Consiliu al Consumatorilor.

Deputații Partidului Cooperativ au demonstrat cât de greșită este această concepție, deoarece Uniunea Cooperativă britanică lasă Magazinului Cooperativ Engros grija organizării comerciale și industriale a mișcării cooperatiste, pe când ea se preocupă înainte de toate de ocrotirea consumatorilor și de interesul general. La vot, această părere a fost primită cu 28 voturi contra 21, recunoscându-i-se Uniunii calitatea de a apăra interesele consumatorilor prin intermediul suszizului comitet.

(„La Coopération Belge”, No. 16; 1 Iun. 1931).

***

Adunarea generală anuală a Ligii țărănești din Belgia. În 25 Maiu a. c. s'a ținut la Louvain, în Belgia, adunarea generală a ligii țărănești, cunoscută sub numirea de Boerenbond. Această înjghebare a agricultorilor belgieni fiind o frapantă realitate, prin numărul mare al membrilor ei, prin personalitățile cari o conduc și mai ales prin ceea ce realizează, s'a bucurat în anul acesta, ca de altfel în toți anii dela ființarea ei, de o deosebită atențiune din partea tuturor claselor sociale belgiene.

Deschizând ședința în colegiul Sf. Petru, președintele Ligii, dl Parcın, a dat cuvântul dlui Luytgaerens, care a citit un documentat raport asupra activității din ultimul an. Se constată aci că liga a avut prea puțin de suferit de pe urma crizei mondiale. În general progresele realizate sunt foarte mulțumitoare.

Prin glasul autorizat al ministrului agriculturii, dl Baels, se constată că ceea ce a realizat Liga în materie de credit agricol, atunci când a acordat împrumuturi țăranilor în valoare de 450 milioane franci cu o dobândă neînsemnată, e nu numai o aplicare de program, ceea ce constituie o cinste, ci un fapt care nu a putut fi realizat de nici o altă organizare similară din lume.

(După „Le paysan”, Louvain, Belgia, No. 22 din 31—V—1931).

***

Intre Sindicate și Cooperative. Uneori răul e un bine. Camarazii noștri din Norvegia, cari au avut o grevă în cadrele personalului, au profitat de împrejurări pentru a încheia o convențiune cu organizația sindicală. Acest acord reglementează chestiunea salariilor și creiază un consiliu special de arbitraj pentru aplanarea conflictelor muncitorești. În afară de acest acord, care înlocuiește pe acela din 1915, salariile plătite de cooperativele afiliate Uniunii norvegiene vor fi în viitor ceva mai mari, decât cele plătite pentru o muncă similară de întreprinderile particulare, — cu condiția ca cooperativele să fie în măsură să plătească aceste salarii majorate. Orice conflict de muncă care nu va fi soluționat de Comisiunea mixtă a Uniunii Cooperative și de Federala Sindicatelor va trebui să fie supus unui consiliu special de arbitraj, care va fi compus din 5 membrii dintre cari 2 vor fi indicați de părțile în conflict și 2 de către N. K. L. și de către Federala Sindicatelor respective. Al cincilea membru care va fi președintele Consiliului va fi ales de cei 4 membrii, sau în caz de conflict, de către comitetul executiv al Federației și de către Uniune, lucrând de comun acord. Hotărârea Consiliului de arbitraj este finală și leagă cele 2 părți.

(„La Coopération Belge”, No. 12 din 20—IV 1931).

***

Un nou cămin cooperatist în Elveția. Uniunea cooperativă elvețiană posedă în apropierea lacului celor patru cantoane, la Weggis, un admirabil cămin destinat la adăpostirea cooperativilor. Acum se pune chestiunea deschiderii unui nou cămin la Jongsey. Uniunea având în această localitate o întinsă proprietate.

***

Dela congresul cooperativ dela Niort (Franța). Din inițiativa grupului parlamentar aparținând Uniunii țăranesti, în ziua de 1 Februarie a. c. s'a ținut la Niort în Franța un impunător congres al cooperativelor de lapte sub președinția dlui André Hesse, deputat.

După ce s'a ascultat o expunere a dlui Deberne și a dlui Achard, primul avocatul iar al doilea secretarul cooperativelor, s'a adus următoarea rezoluțiune:

„Considerând importanța din punct de vedere economic și social a mișcării cooperatiste agricole, singura în stare să asigure un just preț produselor agricultorilor, să lupte contra scumpirii vieții contra speculei și să asigure emanciparea economică a țăranului. Congresul cere Parlamentului să voteze de urgență un statut fiscal pentru cooperativele de producție, de vânzare, de transformare și de păstrare care să cuprindă scutirea de toate impozitele comerciale și taxele asimilate pentru acele cooperative și uniuni, cari satisfac obligațiunile legii din 5 August 1920 și 12 Iulie 1923.

Congresul considerând că industria produselor de lapte trece actualmente printr-o criză fără precedent crede că e cazul ca Statul să vină cu urgente măsuri în ajutorul acestei producțiuni bazată pe agricultură care realizează anual pentru țară o rețetă de 14 miliarde franci, urcând taxele vamale pentru produsele streine similare”.

(După „Annales de la Mutualité et de la Coopération agricole”, No. 1—2 din Ianuarie, Februarie 1931).

***

Spicuri din activitatea cooperatistă internațională. — Cooperativele Agricole în Germania Sunt în număr de 40.901. Dintre acestea 36.599 au aderat la Uniunea Generală. În această cifră, la drept vorbind, figurează

asociațiuni pe cari mai de grabă le putem numi societăți mutuale decât cooperative. Progresele cele mai frapante au fost realizate de Cooperativele de lapte și de Cooperativele de vite. Acestea au ajuns dela 339 cât erau în Ian. 1929 la 461 în Ian. 1930. Cooperative de construcții au fost deasemenea 140 în anii 1929—30 față de 127 din 1928—29, grupând 41.107 membrii. În cursul campaniei din 1929—30 Uniunea Societăților Cooperative de Construcție a clădit 7183 imobile pe lângă 62.817 câte a construit dela existența ei. În toată muncii aceste întreprinderi au retribuit 29.000 muncitori. Cifra globală a afacerilor lor a fost 138 milioane mărci, iar beneficiile s'au ridicat la 1.700.000 mărci, deci o sporire de 329.000 mărci față de exercițiul precedent.

Danemarca. Cooperativele de consum din această țară au făcut în 1929 vânzări în valoare de 141.600.000 coroane, ceace reprezintă un spor de 7.300.000 față de 1928. Beneficiile se ridică la 11.500.000 coroane.

Anglia. Cărbunile constituind una din principalele bogății naturale ale țării, — și în același timp o marfă de primă necesitate, cooperativele engleze au fost preocupate de bună vreme să-și asigure vânzarea direct societăților lor. Astfel C. W. S. și-a organizat comerțul cărbunelui în 1893. În 1917 se cumpără pentru 50.000 lire sterline minele din Shilbottle din Northumberland. Această mină a furnizat în anul 1929 155.730 tone cărbune de excelentă calitate, folosind 730 de mineri. În 1928 cumpărând noui zăcăminte carbonifere, Societatea a făcut în 1929 vânzări de 2.375.749 lire.

Rusia. Cooperativele de consum numărau în 1927, 16 milioane de societari, având un capital social de 76 milioane ruble. Astăzi ele numără aproape 43 de milioane de membrii cu un capital de 546 milioane ruble. Cifra lor de afaceri a fost aproape 9 miliarde în 1928—29. Pentru primul semestru din 1929—30 a atins deja cifra de 6 miliarde ruble. Numărul magazinelor de desfacere era în Apr. a. c. de 128.000 adică dublu față de anul 1927.

Cooperativele de brutării din Moscova produc pe zi aproximativ 1.500.000 kilograme de pâine, paste făinoase etc. Cele din Leningrad posedă 292 cuptoare, dintre cari unele sunt înzestrate cu ultimile perfecționări și cari produc peste 1 milion kg. de pâine de toate calitățile în mai puțin de 24 ore.

Cehoslovacia. Cooperativele de consum numărau în 1929, 377.000 societari. Vânzările diferitelor mărfuri, făcute prin 20.000 de magazine, au atins cifra de 1500 milioane c. Magazinele engros cehoslovace sunt în proprietatea a 887 persoane și aprovizionează aproximativ 347 societăți. Morile lor produc pentru 174 milioane coroane, cifra de afaceri totală fiind de 604.723.000 c., iar beneficiile ating cifra de 363.107. Cooperativele au făcut un cadou de 100.000 c. școlii superioare de cooperație care este instalată în imobilele lor.

Finlanda. Cooperativele de Consum alimentează aproape jumătate din populația țării. Magazinele engros ale societăților cooperative burgheze au avut în 1929 o cifră de afaceri de 1.054.200.000 fr. Ca revanșă, șomajul și dificultățile economice au slăbit magazinele engros ale cooperativelor socialiste care au realizat în 1929 abia 771.900.000 fr. față de 813.500.000 fr. din 1928. Cooperativa Elanto fondată în 1905 la Helsingfors cu 19 societari avea în 1929, 40.000 membrii, numărul celor angajați în întreprinderi fiind 2321. Cifra de afaceri se ridică la 328 milioane de mărci finlandeze. Ea posedă măcelării, brutării, restaurante, confecțiuni de manufactură etc.

Norvegia. Cooperativele de consumație din această țară au fost socotite în 1929 la 410 cu 104.157 societari. Cifra lor de vânzare a fost în acel an de 104.598.000 coroane cu un spor de 3.500.000 față de anul precedent. Beneficiile au fost de 5.670.000 coroane adică 5,4% față de 5,1% în 1928 și 4,6% în 1927. Cooperativele de producție sunt astfel repartizate în anul 1929: 83 de cooperative de brutărie, 29 de măcelării, o fabrică cooperativă de margarină, o moară sistematică, o tăbăcărie, 2 întreprinderi de vestimente bărbătești și 2 pentru doamne. Aceste stabilimente au întrebuințat în serviciul lor 2259 de persoane.